

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ד' (תש"פ)

מאמרים נבחרים משכיכות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

כי תצא

זהר המבואר
הפּתּוּר וְהַפּוּד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרוני מלכי ברכה'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

כי תצא

כל דרך הבעל שם טוב הקדוש נ"ע הוא ללמד
עצמו למשך עצמו להעבודה שיהיה בימות המשיח,
כי ממונו ואילך התחיל להתנוצץ ניצוצי נשמת משיח
בראשי הדור, וזהו שני אלפים ימות משיח (סנהדרין
צו), אלפים הוא לשון למוד, 'אאלפק חכמה' (איוב לג
ג), והוא ללמד עצמו הדרך העבודה שיהיה בימות
המשיח (דברי ירמיה אופולא)

אוצר פניני החסידות

א באר לחי ראי | מלחמת חובה - נגד דברים אסורים, מלחמת הרשות - התקדשות דברי הרשות

ב מבשר צדק | זהירות שלא להשתמש בנשמה לצרכי העולם הזה

ב באר מים חיים | דברי התעוררות אודות המעלות הרוחניות שכול האדם להגיע אליהם אלוהים ושמירתו בקדושה בעת צאתו מבית המדרש לעסק בצרכי עניניו

ד חיים וחסד | חלקם של עם ישראל הוא בעולם הבא ואין להם להנות מן העולם הזה לשם תאוה

ה פתוחי חותם | בכח התורה והמצוות מנצחים את האויבים ואת יצר הרע

ה קול מבשר | הערנות הדרושה כנגד היצר

ה דידאים בשדה | אי אפשר להתגבר על היצר אלא אם ידע שהיצר שונאו וישמר ממנו מאד

ה חמדת דוד | עמלק מקרר את האדם מהתלהבותו ומראה לו ששוב אינו יכול לעבד הבורא, ויש להתחזק כנגדו ולעבד את הבורא כראוי גם בשעה שאין לו התלהבות

ו פרי צדיק | הבאור הפשוט בכי תצא למלחמה הוא על מלחמת היצר

ז דמשק אליעזר | באור דברי רש"י 'מלחמת רשות הכתוב מדבר' באפן נפלא בדרך צחות

ז פני רניים | רמז הפתוב אודות הנשמות העשוקות ביד הסטרא אחרא והאדם מוציא בלעו מפיהם

ח לקוטי תורה | שתי בחינות בנשמה, בחינת מסוף המכנה 'פת תאר' ובחינת פנימית המכנה 'אשת יפת תאר'

ט מחשף הלבן | לעתיד לבוא יתבטל הסימ מן העולם

י בית אהרן | כפי שעושה המצוות לשם שמים בשלמותו כן זוכה לשכר בשלמות

י בת עין | עקר הבריאה על ידי תשובה והיא נקראת בית

יא מחשף הלבן | זהר שלא יערב הרע בטוב

יב מהר"ש בעלזא | הצדיק רואה שהוא נשמר מכל רע ומקרר מבין שמתקידו להתפלל על הקהל ולהורות להם הדרך אשר ילכו בה

יב דברי חיים | דברי התעוררות אודות הצורך להעלות על הכתב דברי תורה הנשמעים מפי הצדיקים למען יעמדו להתעוררות בעת הצורך

יג שפת אמת | צריך לל אדם להאמין ששקלת על מלכות שמים שמקבל על עצמו בכל יום בודאי תעשה פרות

יג לקוטי שיחות | ההגות הקדושה ברוח הוא עם בני ישראל בשכר על עבודתם - כהילות פועל ובעל הבית

טו בכורי אביב | כל העברות פוגמים רק את הנפש ולשון הרע פוגם גם את הנשמה

טז לקוטי מוהר"א | מדת הפעם מאבדת מהאדם את השפעת הממון

יז מגדל דוד | עמלק הפיל את עם ישראל לקטנות המחון על ידי גאון

יז טיב לכב | הדרך השירה היא שכל מה שעושה האדם יהיה משבח בעיני אנשים צדיקים

יח ערבי נחל | חדש אלול הוא כמו זמן בית דין שלשים יום לסדר השענות, לשוב בתשובה ולפני השכיבה

יח שערי ארובה | אף שהטא הרבה יעשה תשובה בלאל

יט עבודת ישראל | יש לשוב בתשובה בערב שבת כדי להיות ראויים לקבל הארת השבת

יט ארץ לצדיק | על ידי תורה בתשובה בערב שבת שבה לאדם החיות שנאבדה ממנו | באור 'פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם ומיהדר ליה בקדושה דבי שמשא'

יט אור התורה | צדיקים מרשימים השתתפות האויר בעת התקדשות השבת | באור 'המילה במדבר ואינו יודע ממי שבת'

כ נעם אלימלך | התלהבות והרגשת קדושת השבת ביום שישי סימן על עבודת כל השבוע

כ מאור עינים | בשבת יש לשוב ולקרר המדות

כ שפע חיים | והסר שטן מלפנינו - עובדים בהקנה לצמח | הנהגות צדיקים בהקנה לשבת

אוצרות גאוני הדורות

כא בן איש חי - דרשות | בתשובה מאהבה נוטלים שכר אף בעולם הזה

כב אהל יוסף | תקנון הנשמה על ידי למוד תורה או בהתחזקת תלמידי חכמים

כב אמרי שפר | בעון מניעת מעקה מת אחד מבני הבית

כב דברי שאול | עשיית מעקה כדי שלא ימות הרשע קדם שהגיע קצו

כג בן איש חי - דרשות | טעם מצוות עשיית מעקה רמזו במקסר תבת 'בית'

כג קולו של יעקב | נצחון במלחמה על ידי שמירת הלשון

כג דברי מהר"א | אין חוזרים ושובים בגלגול מחמת עברות הנגרמות בגין הגלות

כד אמרי בינה | תשובה בסוף השנה על ידי כבי ותחנונים

כד אהל יצחק | נדרי מצנה חלים אף שלא נאמרו בלשון נדר

כד חושב מחשבות | שכר המצוות בעולם הבא

כה שדה הארץ | שמירה מצרעת על ידי למוד התורה

כה תולדות יעקב | שכיר יום המוסר דינו לשמים על כבישת שכרו אין מזכירים עונותיו

כו חוט המשולש | שכר המצוות אינו נתון בעולם הזה שמא יעשה האדם למחרת עברה

כו חקנת התורה | הסיוע פועל על ידי שליח אינו עובר משום כל תלון והתורה נתנה על ידי שליח

כו צפנת פנען | כמה ישובים מדוע אין שכר המצוות נתון בעולם הזה

כז מעשי צדיקים

ל יומא דהילולא

לז ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה

מא זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת כי תצא

מלחמת הרשות - התקדשות בדברי הרשות

באר לחי ראי

רבי יצחק מבענדער זיע"א

מלחמת חובה - נגד דברים אסורים, מלחמת הרשות - התקדשות בדברי הרשות

כי תצא למלחמה על איביך, פרש רש"י ז"ל במלחמת הרשות הכתוב מדבר. להבין הענין איך שנוהג בכל עת וזמן ענין מלחמת הרשות ומלחמת חובה, כי צריך האדם ללחם תמיד מלחמת היצר הרועה להכשילו חס ושלום בדברים האסורים בתמנא לצלן, וזה נקרא 'מלחמת חובה' על כל איש ישראל וכמו שגאמר (יואל ב טו) 'יצא חתן מתדרו וגו'', ומלחמת הרשות נקרא - מה שלוחם גם במתן לו לקדש את עצמו ולהתרחק ממוותרות שלא יהיה נבל ברשות התורה כמו שאמרו הקדמונים ז"ל (רמב"ן ויקרא יט ב).

דרגות שונות בהתקדשות בדברי הרשות

ובזה לאו כל אפין שוין, כי יש אנשים אשר די לפניהם אם רק יזהרו שלא למלאות תאנתם ככהמה לרדף אחר המותרות בכל אשר תשאל נפשם רק יסתפקו בהכרחיות, אמנם הקדושים אשר בארץ אשר כח להם לעמד בהיכל המלך מלכו של עולם, הם יכולים ללחם מלחמת הרשות להעלות כל הדברים הגשמיים והנמוכים למרום שרשם.

באור הפסוק 'כי תצא למלחמה' על פי הג"ל

וזהו שגאמר כי תצא למלחמה על איביך (כא י) כי זה הוא אשה במעלה יותר מאיביך, שאז יוכל להתגבר, כמו שבארו פרוש (תהלים קו מו) 'זיתן אותם לרתימים לפני כל

שוביהם' - למעלה מהם, כי אם לאו, צריך לברח, כמו שבארו בספרים הקדושים ענין העלאת נצוצות קדושה, שזה דוקא במי שפבר הכניע הרע שלו וכו'.

באור דברי רש"י

וזהו שפרש רש"י במלחמת הרשות הכתוב מדבר - במי שלוחם מלחמת היצר גם בדברי הרשות שיהיה בלתי לה' לבדו ולהעלות כל הנצוצות הקדושות מקלפת נגה, והוא אהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למתקא, וזהו ונתנו ה' אלהיך בידך ושביית שביו, פרוש מה שיהיה עד עתה אצלו בשבייה.

באור 'וראית בשביה וגו' וחשקת בה'

וראית בשביה אשת יפת תאר (כא יא) הוא איזה נשמה קדושה שנשפבה לבין הקלפות, וחשקת בה, שאין לה תשובה אחרת בלתי להיפי מעולם העליון אשר הוא בשבייה ולקחת לה לאשה.

באור המעשה ברבי עקיבא שרק ושחק ובכה כשראה אשת טורנוסרופוס

וכמו ענין רבי עקיבא כשראה אשת טורנוסרופוס רק ושחק ובכה (ע"ז ב), ופרש דודי זקני הרב הקדוש מסאנוראן זלה"ה, כי בתחלה צריך למאס התאנה הגשמיות, ולזה 'רק', שהוא ענין הקאה מתמת המאוס, ואחר כך נתן אל לבו מדוע ארע לו זה שיראנה, וצפה ברוח הקדוש שעתידה להתגבר והוא ישאנה, ולזה 'שחק' שיתקן על ידו הניצוץ הקדוש שמתלבש בה, ואחר כך 'בכה' על האי שופרא דבלי בעפרא - כיון שהרגיש שנתלבש בה איזה נשמה קדושה בכה על זה שכל כך נשפלה למטה עד שנתנה אשת טורנוסרופוס, ודברי פי חכם חזן.

באור הפסוק על פי הנ"ל

וזהו פרוש הפסוק, כי השם יתברך נקרא אחים ורעים לישראל. וזהו כי ימצא איש גנב נפש מאחיו, על דרך 'כבשת גנב כן הכישו בית ישראל' (ירמיה ב כו), כי העושה עונות הוא בשם גנב יבנה, וזהו נפש מאחיו, הינו הנשמה מהשם יתברך הנקרא אחיו, מבני ישראל הינו מבחינת בני ישראל סבא.

והתעמר בו, הינו שעושה בהנשמה הפוף ביאתה לעולם הזה, כי עושה בכח השם שהשפיע לו דברים נגד רצונו יתברך, ומכרו הינו לשון נכר, הינו שנעשה הנשמה נכר להשם יתברך, כי נתכרו מעשיו לשמים, אז ומת, על דרך רשעים בחייהם קרוים מתים, וצריך האדם לראות כל תעמר הנשמה רק לעשות מצות השם, ואז חי החיים יתה עמו:

באר מים חיים

רבי חיים מטש'רנוביץ זיע"א

דברי התעוררות אודות המעלות הרוחניות שיכול האדם להגיע אליהם אלוהא התנהגותו ושמירתו בקדשה בעת צאתו מבית המדרש לעסק בצרכי עניניו

האדם ההולך לפני ה' תמיד ועוסק בתורה ותפילה ומצות ה' באהבה ויראה וירבקות אלהים, אז בכל פעם ופעם יתחדש עליו האורה ביותר ויותר, ומקבל בכל יום תמיד הוספת קדשה וטהרה, כל אחד ואחד לפי מעלתו ומדרגתו ומסירת נפשו לה' באהבת אמת בתשובה הראוי, כי על זה נקרא האדם הולך, שהולך בכל יום מדרגה לדרגה ביתר שאת ויותר עז.

והנה בעת עסקו במצות ותורת ה' נקרא הולך לפני ה' ונקרא עומד בבית ה' בחצרות אלהינו, וממילא כשפונה עצמו ללכת לעסקו כמו לאלל ולשנות או לעסק במשא

לצדיקים אין תשוקה מלבד תשוקה לבורא וחשק המתעורר להם לדבר הוא סימן לנצחון קדשה הטמון בו

והנה זהו דרך צדיקים אשר אין להם שום תשוקה אחרת רק מה שהיא רצון קונם, וכמו שאיתא (ב"ר סא א) פליותי של אברהם אבינו עליו השלום היו נובעות חכמה, ופרוש פליותי לשון 'פלתה נפשי וגו' (תהלים פד א), שכל חשקו וכלות נפשו היה רק במה לעבר את ה'.

ואצל הצדיקים זהו הסימן אשר בידם, כי לדבר אשר יתאוו ונפשם שוקקה הוא לאות כי זה שיף לשרש נשמתם וביגדם לתמן זה הדבר, אבל האדם אשר הוא מקשר עדין בתאוות הגשמיות, אצלו הסימן הוא להפוף כי גדל תשוקתו לדבר אם אין ברור לו כי זהו מצוה הוא לאות כי צריך להתרחק מזה פינן שאצלו עדין תאוות החמר בתקף ועז:

מבשר צדק

רבי ישכר דב מזלוט'טוב זיע"א

זהירות שלא להשתמש בנשמה לצרכי העולם הזה

כי ימצא איש גנב נפש מאחיו מבני ישראל והתעמר בו ומכרו ומת הנגב ההוא ובערת וגו' (כד ו). דהנה השם יתברך ברוך הוא בחר בנו, ונתן לנו נשמה קדושה, חלק מחלקיו ממש האציל בנו, כדי שעל ידי זה נזכה לדיק החלק אל כל, וננסגל מצות ומעשים טובים, ובזה אנו ממשיכין יותר קדשה מהצנור וחקל זה של הנשמה אל נשמתינו.

והנה כשהאדם חס ושלים שמש בהנשמה דברים אחרים, תענוגי עולם הזה, הפוף [האצלתם] מעולם התענוג, אזי על ידי זה נפסק החבל, ושוב נתבטל המשכת חלק הקדש אליו, וממילא למת יחשב. וזהו רשעים בחייהם קרוים מתים (ברכות יח:).

והכל כי לא נכון בחוץ מעשהו לעשותם על צד הראוי באימה וביראה מבוראו, ובזכרון כי זה קלקל לו קדשת ה' המיעד לבוא עליו בעת התורה ותפלה, כי כל בחינת התאוות והתמדות בדברי עולם הזה כלם גיירי יצר הרע וכחותיו הן, והאדם הממלא תאוותו מהן ממילא ישרה עליו בחינת הרע והסטרוא אחרא, והקדשה בורחת מאדם זה.

כי הקדוש ברוך הוא עוצם עיניו מראות ברע ולא יביט בדבר שיש בו דפי, וכל בחינת התאנה והתמדה, ומכל שכן עברה שבאדם הוא סילון ממאיר וקוץ מכאיב להשכינה כפיכול שאינה יכולה להשרות פבורה אצלו, כי כבודי לאחר לא אתן.

ועל בן החכם עיניו בראשו להביט על אחרית דבר מראשיתו, לומר – וכי זה תכלית הוא, אמלא פי עתה בכל תאוות לכבי, ונמצא כפאשר אעמד לפני ה' בתורה ותפלה גם שם לא אוכל לעובדו בלבב שלם מפני כחות היצר הרע הקבועים בלבי, וכל המניעות והמתחשבות זרות והבלבולים הכל מזה הוא, ונמצא הרי כל יגיעי לריק, ובמה אבוא לקבל פני מלך הקדוש בעת נתינת דין וחשבון, ואיך לא אבוש ולא אפכלם אשר לא ימצא פלום בנדי לא מעשיות חוץ ולא משיבת פנים.

וכח הבושה הזאת שם לו לזכרון בין עיניו 'למען תהיה תורת ה' בפיהו', פרוש גם כפשאוכל מאכלו בפיהו, או קדשת וכי' המכנה על שם המאכל, וכל התאוות נכללין באלו, גם שם יהיה תורת ה' להיות מותר האדם מן הבהמה, שלא ימלא בטנו בתאנה ותמדה, רק לאכל בשביל תורת ה' אשר בדבר ההוא כפאשר הארכנו בחבורנו (סידורו של שבת חלק ראשון שורש החמישי ענף א' ב' ג') אפן פננות כל דבר ודבר אשר בתאוות הגשמיים שלא יעשם פי אם שימצא מקום לה' עין שם, ואז הוא מכסה

ומתן נקרא שהולך לחוץ, אז אם חס ושלום בעת עמדו בחוץ במשא ומתן ובמאכל ובמשתה, אם לא ישים עינו ולבו היטב היטב ביראת ה' אשר עליו ובאהבה, לרעד ולרתות ולחרד, שלא יעשה דבר שלא פהגן למרות עיני כבודו חס ושלום, בדבר שאסור מן התורה או דרבנן.

כי כמה וכמה לאוין דאורייתא נמצאים באלו ההולכים בשוקים וברחובות ומתחברים אל יושבי קרנות אשר מצוי בהן לשון הרע ורכילות שהן לאוין דאורייתא כמו שפכתב ברמב"ם (דעות פ"ו הלכה א-ב) שחמר ענשם קשה לסבלם על המתחשבה, ומכל שכן לכאדם בספר כמו שישנו חז"ל (ערכין טו:) שהוא באלו כופר בעקר ומגלה עריות ושופך דמים וראוי לסקלו באבן, והקדוש ברוך הוא אומר לשר של גיהנם אני עליו מלמעלה ואתה עליו מלמטה וכי, ענין שם עוד הרבה הרבה מזה.

וכן מצוי שם גזל והרהור באשה ושנאת חברים וכדומה הרבה מהן שכלם דאורייתא הן. ומי יוכל למנות עברות דרבנן המצויים מלצנות ושקרים וחספה ודברים בטלים וגדלות וכעס ומחלוקת וכאלה רבות אין מספר.

ואפלו אם ימצא עצמו על הדרך הנכון מדברים האלה, והוא נקי מכל מיני עברות דאורייתא או דרבנן, גם עברות שאדם דש בעקביו, פשפש ולא מצא, מכל מקום אם לא ישים עיניו ולבו היטב שלא להשתקע בתאוות ההתר לאכל ולשתות במלוי תאוותו כסוס כפרד למלאות כרסו ויבטנו כבהמה, או בתאוות המשגל שלא ימלא תאוותו כבהמה, וכדומה משארי תאוות לבו.

הרי כל אלה יעמדו לפניו גם בעת עסקו בתורה ותפלה ויהיו לו לאבן גנף ולצור מכשול שלא יוכל לעשותם על צד הראוי לפני בורא עולם, ויפל מאהבה ויראה אז ויפל לו במחשבתו תמיד הרהורים זרים ומתחשבות רעות ובלבולים רבים מפלגים.

ועל כן והיה בשכתך חוץ וחסרת כה, פרוש פאָשר תהיה בישיבת חוץ – באכילה ובשיבת שוקים וברחובות, אָז וחסרתה כה, שתהיה מתביש (מלשון) 'וּפְתָה הַלְבָנָה' (ישעיה כד כג) פְּדוּעַ) מהימד שהנחת לך – שלא תאבד היקר והגדלה שהיה לך אָז אם תחטא ותאשם חלילה, וכסית את צאתך, שתראה לכסותו שלא יתראה כלל יציאת חוץ אליך בעת היותך במחנה אלהים.

כי ה' אליהי מתהלך בקרב מחניך וגו' (פסוק ט) כְּאָמֹר שֶׁה' מְשַׁרְה קִדְשֹׁתוֹ בְךָ, וְלִזְהָ והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, הכל כְּאָמֹר שֶׁקִדְשֹׁת אֱלֹהִים בּוֹרַח מִמָּקוֹם הַמְעֻשָּׂף בְּרַע כִּי 'עֲלֵצִים עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרַע' (שם לג טו) כְּנֶאֱמַר (פרשת יתרו):

חיים וחסד

בפי חיים חייקא מאמדורא זיע"א חלקם של עם ישראל הוא בעולם הבא ואין להם להנות מן העולם הזה לשם תאוה **כתיב** כי תבא בכרם רעד ואלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליד לא תתן (כג כה). יעקב נטל חלק עולם הבא ועשו עולם הזה, ואין אנו יכולים לטל חלקנו אלא אם כן אנו עובדין דרף עולם הזה תחלה, ואכילה שצריך לשבע לבד זה אמה רשאי לטל, אכל לתאבון ולתאוה אסור, וכליך מלשון 'פלתה נפשי' (תהלים פד ג).

ואיתא בגמרא (ברכות לה:): מימרא דרבי שמעון בר יוחי אם אדם חורש בשעת חרישה וקוצר בשעת קצירה תורה מה תהא עליה. ולכאורה אם לא יהיה חרישה וקצירה איך יתקיים העולם.

אלא כי כתיב (משלי ג ו) 'בכל דרכיך דעהו', שלא יהיה עקר הפונה על הגשמיית לבד, אלא לשם שמים, ורצה לזה מאברהם,

זה הליכת החוץ אשר יצא, שלא יעב לו לקבל אורה וקדשה וטהרה מה בעת תורה ותפלה, וישרה הקדשה עליו באות נפשו.

הרמז בפסוקי הפרשה

והנה מחנה ישראל רומז על קדשת ה' בעסק תורה ותפלה בבית ה' בחצרות בית אלהינו, כי על כן נאמר והיה מחניך קדוש (כג טו) כי הוא רומז לחצרות ה', ולזה אמר הכתוב ויד תהיה לך מחוץ למחנה (פסוק יג) כי יד רומז למלת רשות כְּמֵאֹמֶר חו"ל (בבא מציעא נו:): ידו ורשותו פְּדוּעַ, והוא רומז על דברי הרשות כמו אכילה ושתיה ושאר צרכי הגופניות שאינם חובה ומצוה מצד עצמם רק הם טפלים למצוות ה'. **כמו** האכילה, שלא יעשה אדם שום דבר מצוה פאָשר לא יאכל ימים או שתים בקסיר כחו ממנו, וכן שאר כל העשיות מצרכי הגופניות שנקראים דברי הרשות, שאם אדם עושה אותם לשם מצוה גם הם למצוה יחשבו, ואם עשאן למלאות תאוה הוא סטרא אחרא ממש כשמה סטרא אחרא פרוש צד אחר שאינו לה, פאָשר בארנו במקום אחר שאין בעולם כי אם או מצוה או עברה, אכל מכל מקום לגבי מצוה נקראים הם רשות.

ולזה אמר ויד תהיה לך מחוץ למחנה (פסוק יד) שלא תאמר אשב במחנה אלהים תמיד רק לעסק בתורה ותפלה ואסגף עצמי ביותר ויותר, כדי שלא אתמשך לחוץ, לא כן, אדרבה יהיה לך גם בחינת הרשות מחוץ למחנה תורה ותפלה, ויציאת שמה חוץ, תוכל לצאת שם חוץ קצת מתורה ותפלה לעסק בדברים הנקראים רשות לגבי מצוה.

אבל ויתד תהיה לך על אונד, פרוש יתד קבועה יתד במקום נאמן יהיה לך על אונד שלא תשפח את הדברים אשר ראו עיניך בעסקך בתורה ותפלה מקדשה וטהרה הבאים אליך ושלא תפסידנה עתה על תאוות חמדת לבדך.

באיזה כלי זין תהיה נלחם עמו, הם הרמוזים במלת **תצא**, ראשי תבות ת'פלין צ'יצית א'ות, 'אות' רומזו לאות ברית ולאות שבת. עוד, **תצא** ראשי תבות ת'פלה צ'דקה א'ור, 'אור' היא התורה הנקראת 'תורה אור' (משלי ו כג). עוד, **תצא** ראשי תבות ת'ענית צ'דקה א'ור, על דרך צום קול ממון.

אם יש בדרך המצות האלה על תקונם תוכל לעשות מלחמה עם יצר הרע, ועל ידי זה ונתנו ה' אלהיך בידך, ימסרנו הקדוש ברוך הוא בידך ויהיה כבוש תחת ידך. ולא זו בלבד, אלא אף מה ששבה ממך מעקרא המצות שעשית בעודך לא טוב ונטלה אותם הסטרא אחרא, עכשו הכל ישוב לך, וזהו ושבת שבינו, דהינו, מה ששבה ממך תחזר אתה ותקחנו ממנו:

קול מבשר

כפי שמחה בונם מפרטיסקא זיע"א

הערנות הדרושה כנגד היצר

הרבי רבי בונם מפרטיסקא זי"ע אמר, שצריך האדם לגמר בדעתו תמיד, כאלו איש אחד עומד לנגדו ונרין בידו להתיז ראשו כנגד היצר הרע אמר בן]. ובאם שאין זה בדעתו, [הינו, שפקלל לא חושב על דבר כזה בפקלל], הוא סימן שפכר התיז [היצר הרע] את ראשו, והבן:

דודאים בשדה

כפי ראובן מ'ארנובצה זיע"א

אי אפשר להתגבר על היצר אלא אם ידע שהיצר שונאו וישמר ממנו מאד

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבינו (כ"א י). נראה לכאור, פי אם יאמר האדם שאין היצר הרע שונא לו

שפתיוב בתורה שחפר בארות, ואם היה כונתו רק בשביל גשמיות לבד, איך פתכה התורה - ושאם חסר אות אחת מהתורה הוא פסולה, אלא בודאי יש בזה סודות. וזה פרוש הגמרא אפשר אדם חורש בשעת חרישה, בשעת חרישה דיקא:

דרכי הכנעת היצר

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחציקא זיע"א

ככה התורה והמצוות מנצחים את האיובים ואת

יצר הרע

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבת שבינו. יש לדקדק, הנה לה למימר 'כי תלחם עם אויביך'. ועוד, מה שאמר ושבת שבינו, הנה לה למימר 'ושבת אותו'.

ואפשר לרמז, דכל עשית המלחמה של בני ישראל, בין עם אויביהם שהם אמות העולם, בין עם יצר הרע שאין אויב גדול ממנו, הכל תלוי בזכות גדולה של מעשים טובים, זהו הצרי הגדול המועיל במלחמה, וכמו שאמר (ויקרא כו א) 'אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו', מה כתיב תמן (פסוקים ז-ח), 'ורדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב, ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו'.

וכן אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים כו א) 'אם תחנה עלי מחנה לא ירא לפני אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח', דהתורה ומעשים טובים הם המכניעים ומתישים כח הסטרא אחרא וכל חילותיה. והנה פשהאדם אינו הולך בדרך טוב, המצות שעושה באותו זמן נוטלת אותם הסטרא אחרא והם חיותה, וכשחזור ושב בתשובה כראוי חזור לו כל מה שנטלה ממנו.

מצות המועילות להכניע את יצר הרע

וזהו שאמר כי תצא למלחמה על איביך, הוא יצר הרע, שאין אויב יותר ממנו. ותדע

בעל כרחו מסייעין אותו, כי בלי סיוע לא היה יכול לבוא לבחינה זו שירצה לטהר עצמו פנ"ל.

דקדוק לשון הכתוב על פי הנ"ל

וזהו שגאמר כי תצא למלחמה על אויביך הוא יצר הרע, מאין בא לך זה, ונתנו ה' אלקיך בידך, ורצה לומר ונתנו כפר. ולזה מדיק לשון ונתנו שהוא לשון עבר, דלכאורה הרי ליה למימר ויתנו.

רק לכאורה יאמר האדם ביון שפכר כבוש תחת ידו אם בן למה לי המלחמה נגדו, לזה אמר ושביית שביו, רצה לומר שתתפס ממנו שביו, שהם הניצוצין שנפלו ממך, כי כל האדם צריך לתקן כל הניצוצין שנפלו מחלקו, הן על ידי חטאיו והן על ידי חלקו בחטא אדם הראשון פנו"ע, וק"ל:

חֲמֻדַּת דָּוִד

רבי דוד צבי מנייטטאדט זיע"א

עמלק מקרר את האדם מהתלהבותו ומראה לו ששוב אינו יכול לעבד הבורא, ויש להתחזק כנגדו ולעבד את הבורא כראוי גם בשעה שאין לו התלהבות

עקר חטא עמלק היה בשביל שקרר את ישראל מהתלהבותם, כי פשיעאו ממצרים וראו כל הנסים באו להתלהבות גדולה, וכא עמלק וקרר אותם ונפלו לעצבות ומרה שחורה, שהם היו סבורים שאי אפשר לעבד את ה' כי אם בהתלהבות והרגשות עצומות, ועל ידי בן נתבטלו מעבודתם. ובאמת דרך התורה אינו בן, רק צריך לעבד לו יתברך שמו באיזה מצב שהוא, בין בקטנות המחין בין בגדולות המחין.

וכן אמר להם פאן: והיה בהניח לך ה' אלקיך מכל אויביך מסביב (כה ט) — פרוש, שיהיה לכם שלום מכל אויביכם, והיגו מהיצר אשר בקרבכם וממילא יהיה לכם התלהבות והרגשה

כ"ל, רק שמביאו לתאוות עולם הזה פדמצינו בגמרא יומא (טו) שתפסו אנשי כנסת הגדולה ליצר הרע ולא נמצא ביצא בת יומא ולא יוכלו להעבירו מן העולם.

ואם בן יאמר האדם שיצר הרע עושה לו טובה פנ"ל ויכול לשמע לו, רק שתשמע אל היצר טוב גם בן שמביאו לעולם הבא, ואם בן בודאי לא יכול לכבש היצר הרע, וחס ושלום היצר הרע יסיחנו וידיחנו מעולם הזה ומעולם הבא.

רק צריך האדם לחשב תמיד שהיצר הרע הוא שונא לו ממש ועושה כל התחבולות להתחטאו ולהפילו בבור שחת כמבאר בספרי מוסר, וכשיחשב בן וישמר עצמו מאד מתחבולות היצר הרע אז יסיע לו השם יתברך שיכבשנו. וזהו שגאמר כי תצא למלחמה על אויביך, רצה לומר אם תצא למלחמה עם היצר הרע, כי תחשב שהוא אויב ושונא לך, אז תזכה ונתנו ה' אלקיך בידך כו'.

מה שנגש האדם להלחם עם יצרו הוא על ידי סיוע משמים

או יאמר, כי בודאי האדם שהוא מלבש בחמר והוא בעל חסרון פנו"ע, איך יכול להלחם עם היצר הרע, ולמשל אם אדם חלוש מאד בודאי מתירא לצאת להלחם עם גבור שהוא תקיף ממנו, רק אם המלך יאסר ידיו ורגליו של הגבור, אז כשיצוה המלך לאדם החלש להלחם עם הגבור ודאי לא יתירא כלל ביון שהמלך כפתו לפניו.

כן הנמשל, האדם חלוש איך יעלה בדעתו לצאת להלחם עם היצר הרע שהוא גבור ותקיף ממנו. רק אם האדם יש לו חשק לעשות איזה מעשה טוב כמו תורה ותפלה ומצות ולהלחם נגד היצר הרע, בודאי שפפתו מלכו של עולם את היצר הרע לפני האדם, ולזה יוצא להלחם נגדו.

וזה שפרשתי כפר, הבא לטהר מסייעין אותו (יומא לח); רצה לומר לזה הבחינה שיהיה לו חשק לטהר עצמו ולהלחם נגד היצר הרע.

ולכן נאמר 'אתה הראת לדעת וכו'' וינדעת היום וכו' כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד' (דברים ד לה-לט), פרוש: בין שפתיה במדרגה גדולה בחינת שמים, בין שפתיה בתכלית השפלות כמו ארץ, צריך אתה לדע שאין עוד מלבדו, ולא תפל כלל מעבודתך. ואם יחזיק בדרך זה, אז יעלה במסלה העולה בית ה':

בעבודתכם, עם כל זה בל תחשב שתמיד יהיה פן, רק תמחה את זכר עמלק – לעשות בקרבן שאפלו אם יפל ממדרגתו חס ושלום מכל מקום לא יעזב עבודתו. לא תשכח – שלא תשפח מה שעשה לך, שעל ידי שקרר אתכם נפלתם מעבודתכם. רק צריכים פעת למחות זכרוננו מכל וכל מהענין הלו, רק לעבד ה' באיזה מצב שיהיה.

פרשת כי תצא

ומסביר הכתוב: כי תצא למלחמה נגד האויב הקשה הזה בדרשות ובדברי מוסר, ונתנו ה' א-לקיך בדרך – הפסוק נמסר בדרך לפרשו איך שיצא לך, אף על פי שלעתים אינו מפרש לפי כל הדייקים, אבל במלחמת הרשות – פאשר אתה רוצה לומר דברי תורה בדרך צחות, שהם פני דברי רשות, אזי הכתוב מדבר, צריך שיהיה מפרש היטב שי'דבר' לענין.

[פעם] בלכת רבנו עם אביו הקדוש לשאף אויר צח באתר הקיט קרלסבד, נלוה אליהם רב מודרני במקצת, ואמר דבר תורה שלא התאים כל כך את התבות. פאשר העיר לו רבנו כי פרוש אינו מישב לפי התבות, הצטדק הרב כי אין צריך לדיק כל כך בפרוש הפסוק. כתגובה אמר לו רבנו את פרושו ה'ל]:

כי תצא למלחמה על אייך ונתנו ה' אלקיך בדרך ושכית שביו וגו' (כא כ)

פרי צדיק

רבי צדוק מלבלין זיע"א

הבאור הפשוט ב'כי תצא למלחמה' הוא על מלחמת היצר

אמר הרבי רבי בונם זצלה"ה, שמה שמפרישים בכל הספרים כי תצא למלחמה על אייך (כא) על היצר הרע, אינו דרך דרש וגמזו לבר, רק פשט הפשוט הוא פן, דעקר המלחמה תמידית הוא נגד היצר הרע שנקרא אויב ושונו (כמו שאמרו סוכה נב. ובזוהר חדש כאן), וזהו 'הסיירה את שמלת שביה', על דרך שנאמר (זכריה ג ד) 'הסירו הבגדים הצאים מעליו וגו'' (אות ב):

דמיטק אליעזר

רבי אליעזר מוויז'ניץ זיע"א

באור דברי רש"י 'מלחמת רשות הכתוב מדבר' באפן נפלא בדרך צחות

כי תצא למלחמה (כא) [ואומר רש"י] 'ל במלחמת הרשות הכתוב מדבר. יש לומר בדרך צחות: פינדע האויב העקרי לאדם הוא יצר הרע, ונגדו יש להלחם בדרך מוסר, להוכיח לבני האדם על הליכות דרפם.

פנה רננים

רבי משה בירדוגו זיע"א (העו וידידו של בעל האור החיים זיע"א)

רמו הכתוב אודות הנשמות העשוקות ביד הסטרא אחרא והאדם מוציא בלעו מפייהם

פסוק כי תצא למלחמה, יוכן במה שכתבו המקבלים שהחיצונים בעון ישראל עושקות הנשמות היורדות, ובפרט איזו נשמה

פַּעַמִּים 'בְּצֵלָם' כַּנֶּגֶד ב' בְּחִינֹת שְׂיֵשׁ בְּנִשְׁמָה, הֵא' הַמְתַּפְשֵׁטֶת וּמְתַלַּבֶּשֶׁת בַּגּוֹף, וְהוּא אֲשֶׁר יֵרְדֶה בְּדֶרֶךְ וְסִדֵּר הַהִשְׁתַּלְּשְׁלוֹת מַעֲלָה לְעֵלָה. וּבְחִינַת הַב' הִיא בְּחִינַת הַנִּשְׁמָה שְׁעוֹמֶדֶת לְמַעַלָּה בְּבְחִינַת מְקִיף וְאֵינָה מְתַפְשֵׁטֶת וּמְתַלַּבֶּשֶׁת תּוֹף הַגּוֹף כֶּלֶל, וְנִקְרָא בְּשֵׁם מִזֵּל בְּלוֹשׁוֹן רַנ"ל, א'ף עַל גַּב דְּאִיהוּ לֹא חַוֵּי מְזַלְיָה חַוֵּי' (מגילה ג), כִּי מִזֵּל לְשׁוֹן מַפְעִיל, שְׁמַזִּיל וּמְמַשִּׁיף הַהֶאָרָה וְהַשְׁפָּעָה לְבְחִינַת הַנִּשְׁמָה שְׁבַתוֹף הַגּוֹף.

וְהִנֵּה הַנִּשְׁמָה שְׁבַבְחִינַת מְקִיף נִקְרָאת בְּשֵׁם יִפֶּת תֹּאֵר, שְׁשָׂרְשָׁה מִבְּחִינַת 'לֶךְ ה' הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת' (דה"א א' כט יא), שְׁהַתְּפָאֶרֶת הוּא עֲנֵן יִפֵּי, 'הַנֶּהָךְ יָפֵה דוּדֵי וְגוֹ' (שה"ש א טו). וּבְחִינַת הַנִּשְׁמָה שְׁבַתוֹף הַגּוֹף נִקְרָאת אֵשֶׁת יִפֶּת תֹּאֵר, שְׁמַקְבֵּל מִיִּפֶת תֹּאֵר.

באור דרך העבודה בשתי בחינות הנ"ל

וּכְרִי לְהוֹצִיאָהּ מִן הַשְּׂכִינָה בְּבְחִינַת עֲצֻמוֹתָהּ וּמַהוֹתָהּ, דְּהֵינּוּ הַשְּׂכָל וְהַמְדוּת עֲצֻמָּן שְׁתַּהַיֵּינָה לַח' לְבָדוֹ, וּלְבַעַר הָרַע מִקְרָבוֹ מִכֵּל וְכֵל, וְהֵינּוּ בְּהַתְּפָאֶרֶת הַמְדוּת שֶׁל הָרַע לְטוֹב מִמֶּשׁ וְלַהֲפֹלֵל בְּקִדְשָׁה, צָרִיף לְהַמְשִׁיף גְּלוּי אֱלֻקוֹת מִבְּחִינַת מִזֵּל, הוּא הַנִּשְׁמָה שְׁלִמְעֵלָה מִן הַגּוֹף.

וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם 'בְּקִשׁוֹ פָּנָי' (תהלים כז ח), פָּרוּשׁ פְּנִימִיּוֹת שְׁלִי, הֵינּוּ עֲצֻמִּיּוֹת פְּנִימִיּוֹת נִקְדַּת הַלֵּב וְרַעוּתָא דְלִבָּא, שֶׁהוּא בְּהַסְתֵּר וְהַעֲלָם וְצָרִיף לְבַקֶּשָׁה וּלְחַפֵּשׂ אַחֲרֶיהָ וְלְהוֹצִיאָהּ מִתְּהַעֲלָם אֶל הַגְּלוּי וְכִיצַד יִבְקֹשׁ וְיַחַפֵּשׂ אַחֲרֶיהָ, 'אֵת פָּנָי ה' אֲבַקֵּשׁ' (שם), הֵינּוּ פְּנִימִיּוֹת הַנְּוִיָּה, בְּחִינַת יוֹצֵעַר ה' עַל פָּנָיו וְגוֹ' (שמות לד ו) שְׁמֹשׁ נִמְשָׁכִים י"ג מְדוֹת הַרְחָמִים, וְהֵן נִמְשָׁכוֹת בִּימֵי הַסְּלִיחוֹת שְׁאֵז הוּא זְמַן וְעַת רְצוֹן לְמַעַלָּה.

וּבְכָל הַשָּׁנָה נִמְשָׁף פְּנִימִיּוֹת הַנְּוִיָּה בְּבְחִינַת זו עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמְצוֹת, שֶׁהֵן הֵן פְּנִימִיּוֹת רְצוֹנוֹ וְחֻכְמָתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצוּמוֹ כְּכֹחַ דְּלִית מַחְשָׁבָה תְּפִיסָא בֵּיה,

כִּי זו הִיא חַיּוּתָם, כִּידוּעַ בְּאַרְף לְמַכְבִּינִים, וְעַל יְדֵי אִיזוֹ צְדִיק בְּכַח מַעֲשָׂיו מוֹצִיא בּוֹלְעֵם מִפִּיהֶם, וּמוֹצִיא אוֹתָם הַנִּשְׁמוֹת הַשְּׂבוּיִים לְיָדָם. זֶה שְׁנֹאֵמַר כִּי תִצֵּא לְמַלְחָמָה עַל אוֹיְבֶךָ דְּהֵינּוּ הוּא יֵצֵר הָרַע, כִּיּוֹן שֶׁהַתְּחִלָּתָהּ הַמְצוּרָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִגְמַר עָלֶיךָ וְנִתְּנוּ כִּידֶךָ וּשְׂבִיתָ שְׂבוּיָו, אוֹתָהּ הַשְּׂבוּיָה שֶׁשָּׂבָה הִיא מִמֶּךָ, שֶׁהֵם הַנִּשְׁמוֹת הַעֲשׂוּקוֹת וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם.

רמז אורות התעברות נשמה והזהירות לעשות עמה מעשים טובים

אָמַר עוֹד וְרֵאִיתָ בְּשִׁבְיָה, יוֹבֵן בְּמַאֲמָרָם ו'ל כִּי לְפַעַמִּים תִּתְעַבֵּר וְנִשְׁמָה בְּאָדָם לְהַשְׁלִים אִיזוֹ מְצוּרָה, וְאֵם יִהְיֶה הָאָדָם צְדִיק תַּחֲזוֹר בְּנַפְשׁוֹ וְאֵם לֹא תִלָּךְ לָהּ. לָזֶה אָמַר וְרֵאִיתָ אֵשֶׁת – אֲפֹלוֹ אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁהִיא נִשְׁמַת אִישׁ אַחֵר, וְחֻשְׁקָתָהּ כִּהּ שְׁעֻשֵׁת מַעֲשֵׂה טוֹב כְּמַעֲשֵׂיהָ, אִזּוֹ וְלִקְחָתָהּ לֶךְ לְאִשָּׁה, אִף הַזֶּהרָה בֵּהּ שְׂאֵם צָרִיכָה שׁוֹם תִּקְוֶן לְתַקְנָהּ תִּתְקַנֶּה שְׁפִיר, וְהַבְּאִתָּהּ וְגִלְחָהּ אֵת רֵאשָׁה שֶׁהֵם הַדִּינִים הַנִּדְבָקִים בֵּהּ, כִּי הַשְּׁעֻרוֹת וְהַצְּפָרְנִים רָמְזוּ לְדִינִים.

וְאֲפֹשֶׁר שְׂאִינָה מְתִישְׁבֶּת בּוֹ עַד שְׁלִשִׁים יוֹם כְּמַאֲמָרָם ו'ל עַל הַיָּלֵד הַנּוֹלֵד שְׁכָל שְׁלִשִׁים יוֹם אֵינָה מְתִישְׁבֶּת בּוֹ הַנִּשְׁמָה. וְזֶהוּ שְׁנֹאֵמַר וּבְכַתְּהָ אֵת אֲבִיהָ וְאֵת אִמָּה יָרַח יָמִים. וְאַחֵר כִּן תְּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעֵלְתָהּ שֶׁהִיא הַשְּׁפָעַת הַקְּדוּשָׁה עָלֶיהָ כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר, וְאִזּוֹ וְהִיתָה לֶךְ הַנְּוִיָּה קְלָמָת:

אֵשֶׁת יִפֶּת תֹּאֵר וְחֻשְׁקָתָהּ כִּהּ וְלִקְחָתָהּ לֶךְ לְאִשָּׁה

(כא א')

לְקוּטֵי תוֹרָה

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

שתי בחינות בנשמה, בחינת מקיף המכנה יפת תאר, ובחינת פנימית המכנה 'אשת יפת תאר'

הִנֵּה כְּתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֵת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְם אֱלֹקִים כּו"ו (בראשית א כז), ב'

כדי להעלות בחינת פנימיות נקדת הלב בבחינת עצמותה ומהותה ממש, – צריך להקדים להיות בבחינת וחשקת בה, שיהא כל ישעו וחסצו בנה, כי רוח אחי רוח ואמשיך רוח אם ישים אליו לבו ורוחו ונשמתו אליו ואסף. מה שאין בן אם אינו חושק ומתאנה להעלות פנימית נקדת הלב בודאי לא ימשיך כלום (כי תצא לו, א-ב).

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אתו ולא ישמע אליהם וגו' (כא יח)

מחשף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

לעתיד לבוא יתבטל הס"מ מן העולם

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אתו ולא ישמע אליהם. אפשו לרמוז זה על סמא"ל הרשע, שאין סורר ומורה יותר ממנו, ועשה עצמו אל אחר, ומשום הכי לעתיד הקדוש ברוך הוא מבטלו מן העולם, כמו שנגמר (ישעה כה ח) 'בלע המות לנצח'.

והנה סורר מורה ראשי תבות ס"מ. עוד, מרה גימטריא אל אחר עם האותיות עוד, זולל סבא גימטריא סמא"ל עם האותיות והכולל. עוד, זולל סבא עם הכולל גימטריא סמא"ל, להודיע דעל סמא"ל הוא מדבר, שגהו שאינו שמע בקול אביו ואמו שהם קדשא בריך הוא ושכינתיה לעולם, שהרי מרד בהם ועשה עצמו אל אחר, לכן לעתיד במהרה בימינו ורנמהו כל אנשי עירו, הם בית דין של מעלה בהסקמה אחת, ומתקנים בלע המות לנצח, וזהו ובערת הרע מקרבך, דבטול סמא"ל הוא הנקרא בעור הרע כראוי:

שעל ידי עסק התורה נקרא קורא בתורה, שקורא וממשיך חכמתו ותברך, דאורייתא מחכמה נפקת (וזה ח"ב סב), שהיא בחינת הארת פנימיות, כמו שנגמר 'חכמת אדם תאיר פניו' (קהלת ח א). ועל ידי זה יאר פניו אתנו סלה' (תהלים סז ב).

והמצות הן הם פנימיות רצונו ותברך, תרני"ג מצות דאורייתא וזו מצות דרבנן בגימטריא תר"ך עמודי אור, שהן נמשכות למטה על ידי קיום המצות, כמאמר 'אשר קדשנו במצותיו כו', וכמאמר רז"ל (ברכות ו). הקדוש ברוך הוא מניח תפלין כו'.

וכשם שנמשך מלמעלה למטה בחינת א"ת פניד ה" כף נמשך מטה למעלה בחינת 'בקשו פני' – להיות נקדת פנימית הלב עולה ונכלל באור אין סוף ברוך הוא ממש. ולא מהעולם הזה לבד, שהוא בחינת התקבצות מפוזר הנפש המתפזר ומתפשט במחשבה דבור ומעשה לבושי הגוף הגשמי שנמשכין אחר עולם הזה, אלא אפלו מגן עין התחתון ועליון, כמו שנגמר 'מי לי בשמים ועמד לא חפצתי בארץ פלה שארי ולבבי צור לבבי וגו' (תהלים עג כה-כו). ועל זה נאמר 'מי זאת עלה מן המדבר מתרפקת על דודה' (שה"ש ח ה), על דודה ממש.

באור הפסוק 'וחשקת בה ולקחת לך לאשה על דרך הנ"ל

וזהו ולקחת לך לאשה, דהינו בענין שנגמר 'ביום ההוא וגו' תקרא לי אישי' (הושע ב יח). והינו על ידי התורה, וכמאמר רז"ל (תענית פ"ד מ"ח) ביום חתנתו זה מתן תורה, שהתורה היא בחינת חתן וכנסת ישראל נקראת פלה, בחינת 'פלה שארי ולבבי' (תהלים עג כו) ממש.

אך להיות בחינה זו של המשכת התורה והמצות, פנימיות רצונו ותברך וחכמתו

כי יצא קן צפור לפניך (כב ו)

בית אהרן

רבי אהרן מקארלין זיע"א

כפי שעושה המצות לשם שמים בשלמות כף זוכה לשכר בשלמות

כי יצא קן צפור כו'. איתא במדרש (ראה תנחומא ב, דברים רבה ו ב) זהו שאמר הכתוב 'ארח חיים פן תפלוס וכו'' (משלי ה ו), עד אלא עשו מעצמכם פדי להרבות שכר, כמו שישנו רבותינו ז"ל (אבות פ"א מ"ג) אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא הווי כו'.

פתח ואמר: 'תודיעני ארח חיים' (תהלים טו יא), לעשות המצות כדי לקבל החיות מלמעלה, 'שבע שמחות את פניך' (שם), אל תקרי שבע אלא שבע, כי השבעה דנתמא הם הכנה לראש השנה שנאמר בו 'באור פניך יהלכון' (תהלים פט טז).

ואמר פרוש הפסוק 'הט לפי אל עדותיך ואל אל בצ"ע' (שם קט לה), פרוש ולא לחצאין, שכל איש ישראל כל מה שהוא עושה צריך לעשות בשלמות בלי שום פגיה - כדי שיקבל הקדשה והחיות מלמעלה בשלמות, כי כמו שפר ישראל עושה פאן, כמו כן הוא חוזר ומקבל מלמעלה, כי 'עשה ונשמע' (שמות כד ו) תרגומו 'עביד ונקבל'.

וזהו פונת המדרש 'עשו מעצמכם כדי להרבות שכר', הינו שתראו לעשות כל כף שיתרבה השכר, הפונה היא שתעשו בשלמות, ולא תהיה עשייתכם כדי להרבות שכר, רק שתעשו המצות בשלמות ויתרבה השכר ממילא גם פן בשלמות, שפך שנו ז"ל אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס - לקבל מחצה, רק שיראה שיהיו כל המצות והעשיות בשלמות ויקבל הקדשה מלמעלה גם פן בשלמות כמו שדברנו:

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לנגד (כב ח)

בת עין

רבי אברהם דב מאברוקט זיע"א

עקר הבריאה על ידי תשובה והיא נקראת בית

הנה עקר בריאת העולם היתה בגין דיתקרי רחום בגין דיתקרי חנון, הינו על ידי בחינת תשובה, לטהר המעשים רעים ומחשבות רעות ותאוות רעות. ובחינת תשובה מכנה בשם 'בית', כדאיתא (ר"ה יז): 'אני ה' קדם שיחטא, אני ה' אחר שיחטא, עד כאן. ובעל תשובה הוא בבחינה ב', של אני ה' אחר שיחטא, על כן הוא נקרא בבחינת ב"ת'.

ישוב בתשובה על כל המעשים והמחשבות והרצונות

וזהו והבאתה אל תוך ביתך (לעיל כא יב) דאיתא באור החיים שפרשה זו קאי על הנשמה, וראית בשביה אשת יפת תאר (שם פסוק יא) שהמכונן על הנשמה לשהיא בשביה, והבאתה אל תוך ביתך זו בחינת תשובה.

וגלחה את ראשה, לגלח את ראשה הינו להסיר את המחשבות רעות. ועשתה את צפרניה, הינו לתקן הבחינת ידיים, בחינת מעשים הרעים. ובכתה את אביה ואת אמה הינו לבכות במרירות לב מעמקא דלבא על המחשבות הרעות, שמתחשבה מכנה בשם אב ואם, שתמתשבה מוליד המעשה.

אם עשה תשובה וחזר לסודו ישוב בתשובה ביותר הכנעה ואימה לפני הבורא

רקן מי שעשה תשובה וחזר ועשה עברות, אז צריכה התשובה שאחר כף להיות בבחינת התחדשות ביתך שאת ויתר עז במרירות לב יותר ויותר מתשובה שמקדם, כדי שלא להיות חס ושלום בבחינת פושעי ישראל מלאים תרטות, וענין ההתחדשות הינו שיהיה לו בוששה והכנעה ואימה לפני הבורא ברוף הוא בכל

והנה ישראל נקראו 'כרם', שנאמר (ישעיה ה ז) 'כי כרם ה' צבאות בית ישראל, ועשר הניו"ת גימטריא 'כרם', והעושה ערבוביא עושה פגם בעצמו ופגם בישראל ופגם בעולם העליון שיש בו עשר הניו"ת שהם גימטריא 'כרם' כאמור.

על ידי ערוך הרע בטוב פוגם בישראל ובעולמות עליונים

וזה שאמר לא תזרע כרמך כלאים, דהינו מזהירה התורה לכל אחד ואחד מישראל, שכל אחד מהם נקרא 'כרם', כיון שכלם בכללותם נקראים 'כרם' גם בפרטות כל אחד נקרא 'כרם', וקריאתם 'כרם' על ידי שהם שומרים כרם העליון שהם עשר הניו"ת שלא יפגמו חס ושלום.

ואומרת התורה, אתה האיש הישראלי שחשךך במצות וחושב עצמך כרם לשמר כרם העליון, השמר לך פן תערב הרע עם הטוב. וזהו לא תזרע כרמך כלאים, הינו ערוך הרע עם הטוב, דאם ערבך הרע עם הטוב בזה אתה פוגם בעצמך ובישראל ובעולם העליון שכלם נקראים 'כרם' כאמור.

על ידי ערוך הרע נפגם המצוה שעשה

וזהו פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע, דהינו המצוה והתורה והתפלה והצדקה אשר אתה זורע וחושב שהיא מצוה מלאה ושלמה, אם עשית רע הרי פגמת במצוה הטובה אשר עשית, וזהו פן תקדש המלאה, דהינו תפגם ותטמא המצוה המלאה אשר זרעת ועשית, ולא בעצמך בלבד פגמת אלא בישראל ובעולמות העליונים. וזהו ותבואת הכרם, דהינו כל התבואה היוצאת מן הכרם נפגמה, דהינו ד'כרם' כולל ישראל וכולל עולם העליון, דהינו הנקראים בשם 'כרם' נפגם.

והנה כלאים אותיות 'מיכאל', וכלאים במלוי כ"ף למ"ד אל"ף יו"ד מ"ם גימטריא

רגע ורגע, כמאמר הפתויב (תהלים טז ח) 'שוייתי ה' לנגדי תמיד'.

הרמז בפסוק

וזהו כי תבנה בית חדש, בחינת תשובה בהתחדשות, ועשית מעק"ה בגימטריא יר"א"ה, לנג"ד גג"ד בגימטריא שם העצם ברוך הוא, הינו בחינת תשובה כנזכר לעיל אני ה' כשיעשה תשובה, פרוש שיהיה לך בחינת יראה ואז תוכל לעשות תשובה מעמקא דלפא בלב נשבר ונדכה.

על ידי זכירת ה' יבוא לידי יראה

או יאמר ועשית מעק"ה גימטריא יר"א"ה, לנג"ד גג"ד גימטריא שם העצם ברוך הוא, פרוש כשתזכר שם העצם ברוך הוא יהיה לך בחינת יראה. ובזכות זה וכו' לציון גואל, אמן:

לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם (כב ט)

מחשף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

זהו שלא יערב הרע בטוב

אפשר לרמז שבאה להזהיר התורה שיזהר האדם שלא יערב הרע עם טוב, רק קיים סוד מרע ועשה טוב, דזהו עקר העבודה. וזהו שרש עץ הדעת טוב ורע, שאם יערב הרע עם הטוב זהו קיום והעמדת עץ הדעת טוב ורע.

והתורה אמרה (בראשית ב יז) 'ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות', דעל ידי תערכת הרע עם הטוב ונעשית ערבוביא בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה. וזהו שרש ערב רב, שמערכין הרע עם הטוב, ו'ערב רב' גימטריא 'דעת', דעל ידי ערבוביא שמערכים הרע עם הטוב עושים העמדה וקיום לעץ הדעת טוב ורע.

והעבודה, והשם יתברך יושיעך וימלא משאלות לבך לטובה עליהם כרצוננו הטוב להטיב לטובים. עד כאן שמעתי ודברי פי חכם חזן:

ויתד תהיה לך על אונך והיה בשבתך חוץ
וחפרתה בה ושבת וכסית את צאתך (כג יד)

דברי חיים

רבי חיים ירוחם לנץ זיע"א (תלמיד רבי אברהם דוד מבוטשאטש זיע"א)

דברי התעוררות אודות הצורך להעלות על הכתב דברי תורה הנשמעים מפי הצדיקים למען יעמדו להתעוררות בעת הצורך

ארשם לי למזכרת, פי השכחה גוברת, וצרעת ממארת, על תולאות הפרנסה על ראשי משוררת, ודברי רבותינו הקדושים אשר בארץ המה ככתר על ראשי מעטרת, והשכחה נותנת כתף סוררת, אוי ואבוי על כמה אלפים דבורי רבותינו הקדושים מנוחתם עזן, המה נסעו למנוחות שאננות והנה דבריהם אשר היה לי נפת צופים נשכחו מפני מעלי ידיים שלא לקחתי מועד כדי שיהיה לי למזכרת, שלא יהיה דברי אמת נעדרת.

על כן אמרתי מהיום והלאה בלי גדר מה שאשמע אכתב, ומה שיעלה בזכרוני אכתב בעט ברזל ועופרת, ואשר שגיתי אולי בזה יכפר עוני, ובפירת מה ששמעתי מאדמו"ר רבן של כל בני הגולה מבוטשאטש צוקללה"ה.

רמז נפלא להנ"ל בפסוק ויתד תהיה לך וגו'

וזה נראה לי האיש הנבזה וחדל אנשים לקיים דברי הפתוי ויתד תהיה לך על אונך והיה כשבתך חוץ וחפרת בה וכסית את צאתך, פי איתא במסכת פתובות (ה:) למה נברא האדם אצבעותיו פיתרות, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכף אצבעו לתוכו.

הרי אנו רואים שהינדים נבראו לצורך אוננים שלא ישמע דבר שאינו הגון, ומדה

סמא"ל' במלוי סמ"ך מ"ם אל"ף למ"ד, וזהו כלאים, שגורם לסמא"ל שנוכנס בגבול מיכאל, וזהו הפלאים, לכן השמר לך פן תערב הרע עם הטוב, רק סור מרע ועשה טוב:

כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע (כג י)

מהר"ש בעלזא

רבי טר שלום מפעלזא זיע"א

הצדיק רואה שהוא נשמר מכל רע ומכך מבין שתפקידו להתפלל על הקהל ולהורות להם הדרך אשר ילכו בה

שמעתי בשם הרב הקדוש מורנו הרב שלום מפעלזא וצוקללה"ה שאמר על הדיוק ונשמרת שהוא לשון נפעל, פי יש תרי גוני עובד השם, יש שהוא רק בפטרות עובד לעצמו, ולא באים אצלו בני אדם ואנשים מישראל להסתופף בצלו להשפיע להם שפע לנפש רוח ונשמה ולגוף.

יש שהוא עובד ה' והוא בכלליות, שבאים אצלו עם בני ישראל לבקש מהם על נפשותם, ולהשפיע להם על ידי תפלותיו העולים לרצון לפני אדון כל בני חיי ומזוני ויחיא, גם ידוע פי היצר הרע נקרא אויב פידוע. ולזה מרמז הפסוק כי תצא מחנה על אויבך, רצה לומר שיהיה תחת ירך מחנה בני ישראל ותתפלל עליהם עבור טובת נפשם ומאדם, ושינצלו מן היצר הרע המתעה דרכי בני איש חס ושלום.

אזי הסימן הוא אם מן שמאי קא מנו לך, והוא ונשמרת מכל דבר רע, ונשמרת דיקא לשון נפעל, רצה לומר שתהיה שמור מן השמים מפל דבר רע, שלא יאנה לצדיק כל און, ובזה שתראה עין בעין כי אתה נצול בכל יום ועת ושעה ורגע מפל רע, תדע ותאמין כי לכה נבחרת שתהיה מתפלל לכל הבאים אצלך להתפלל עליהם ולהאיר עליהם אור התורה

צריך כל אדם להאמין שקבלת על מלכות שמים שמקבל על עצמו בכל יום בודאי תעשה פרות

בפסוק מוצא שפתיך תשמר כו' ועשית כו', אזהרה לבית דין שייעשור, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ר"ה ו.). ובדאי לא דוקא על הדין מטל דבר זה, רק שהאדם עצמו יכף את עצמו על ידי היגיעה בתורה ותפלה, שהדברים אלו היוצאים מן הלב הם מכניעים הגוף. לכן מצוין בכל יום לקבל בפנה על מלכות שמים ועל מצוות.

גם הוא הבטחה ועשיית, שבדאי צריך כל אדם להאמין כי כל הקבלות שמקבלין על עצמנו בכל יום בודאי יעשו פרות, אם מיד אם לאחר זמן, כי גם מלמעלה כופין את האדם החפץ באמת להטות הלב אליו ותברך, כמו שמבקשין יכוף את יצרנו (תפילת שחרית). וכמו שהיה בכלל על ידי שקבלנו בהר סיני מלכותו ותברך בנעשה ונשמע.

לכן אף שחטאנו, עם כל זה פתיב 'ביד חזקה כו' אַמְלוּך עֲלֵיכֶם' (יחזקאל כ ל), בן בפרט כפי מה שמקבלין על מלכות שמים פראוי מתקדם אחר כך בודאי. וכל זה נרמז בקריאת שמע ואהבת - והיה אם שמוע, שמקבלין על עצמנו להתקרב אליו - אם נזכה מתוך אהבה, חס ושלום פשלא נזכה לזה ונתחייב עונשין, אכל הקדוש ברוך הוא יקרב אותנו בכל אופן שיהיה (תומ"א תרמ"ב):

כי תבא בכרם רעד גו' כי תבא בקמת רעד גו'

(כג כה-כו)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א הנהגת הקדוש ברוך הוא עם בני ישראל בשכר על עבודתם - כהלכות פועל ובעל הבית

ידוע מה שאמרנו ר"ל, 'מה שהוא הקדוש ברוך הוא] עושה הוא אומר לישראל

טובה מרבה אם ישמע באזניו דברים הגונים נבראו היתדות לעשות יתד במקום נאמן שיהיה לו בלים לאשר שמע והבין, שתכף כמין ימא לטיגנו יכתב למען יעמד ימים רבים לזכרון.

וזה ויתר תהיה לך על אונך - מה ששמעת באונך תכתב תכף ביתדות שלך, ומה תפעל, והיה כשבתך חוץ - אם פעם תפל ממדרגתך, ותפלת כה - תעני בכתבי קדש אשר שמעת מרבותיך הקדושים אשר הכרת אותם ותהיה לך שמחה וחדוה דשמעתתא, שהדבר ששמעת מפי צדיק פועל מאד, מפני דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל לב, ועל ידי זה ושבת וכסית את צאתך.

רמז נוסף בפסוק 'כי יראה כי אזלת יד'

ובזה פרשנו הפסוק 'כי יראה כי אזלת יד' (דברים לב לו), אצל"ת ראשי תיבות תכתב זאת לדור אחרון, ואם לא ירצה לכתב לא יהיה לדור אחרון שום זכרון. ועל זה נראה לי שצריך כל אדם לרשם הדברים ששמע מרבותיו, וגם הדברים אשר יזכה השם לתברך וישלח בשכלו אם בר הכי הוא, וזה 'כי אזלת יד' - אם לא יכתב לזכרון, ועל ידי זה - אפס עצור ועזוב, שאין מי יעצר בעדינו.

לפעמים יראה מרבותיו - או ישלח ה' בשכלו - דברים קדושים אין להתנהג, וכאשר יראה שום אדם הדברים טובים, אולי יהיה ה' בעוזרו על ידו ונמצא מגלגלין זכות על ידי זכאי, וממני תראו וכן תעשו כל אחד מה ששמע מרבותיו או מצדיקי בעמינו כדי שיהיה לזכרון תמיד בין עיניו:

מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר נדרת לה' אלקיך נדבה אשר דברת בפיה (כג כד)

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א

ב'כרם' שעובד בו), ורק אחר כך מפרש כי תבא בקמת רעד וקטפת מלילת גו'.

דלכאורה אינו מובן, שהרי אכילת הפועל בכרם רעד יש בה, לכאורה, חדוש יותר גדול מקטיפת מלילות בקמה, ואם כן הנה ליה להקדים הדין ד'כי תבא בקמת רעד' ואחר כך להוסיף (חדוש יותר גדול) 'כי תבא בכרם רעד'. ולמה מקדים הדין דאכילת הפועל בכרם (שממנו יכולים ללמד בכל שפן וקל והמר לענין אכילה בקמה).

ועל פי הנ"ל יש לומר, כי הדין דאכילת 'פועל' בהנהגת הקדוש ברוך הוא עם ישראל – הוא בפשטות יותר גבי 'כרם רעד' (כמאמר רז"ל (שמור' כו א) 'רעד זה הקדוש ברוך הוא'), מאשר גבי 'קמת רעד'.

באור הדבר: 'כרם' ו'קמה' רומזים לשני סוגים בגדולי קרקע, שהם גזמת ב' הענינים שבברכת בורא נפשות – 'חסרונן', ו'להחיות בהם נפש': 'חסרונן' הם הדברים המכרחים לקיים האדם, וכמו תבואות השדה (קמת רעד), 'ארץ ממנה יצא לחם' (איוב כח ה), שהלחם מכרח לקיים האדם, 'לחם לבב אנוש קצוד' (תהלים קד טו); ו'להחיות בהם נפש' קאי על ענינים שהם לתענוג, וזהו ענין ה'כרם' שמצמיח פרות המוסיפים בתענוג האדם אבל אינם דבר מכרח כמו לחם.

באור רמז ענין כרם וקמה בעבודת האדם

וענינים בעבודת ה', ש'קמה' שבשדה היא העבודה בפעל כפי המכרח; ו'כרם' קאי על עבודת ה' באפן של תענוג. כלומר: העבודה ד'שדה' (קמה) הוא כאשר מקים רצון העליון מתוך פנייה וקבלת על מלכות שמים, בעבודת עבד, ואז מעשיו הם (בעקר) באפן המכרח על פי שורת הדין – תנו לי חובתי ואעשה; וכרם היא העבודה שמתוך תענוג, והינו שאינו צריך לכפות את עצמו לקים

לעשות. ומזה מובן, שהלכות התורה בנוגע ל'פועל' ו'בעל הבית' בפשוטם, יסודן הוא – 'מה שהוא עושה', הנהגת הקדוש ברוך הוא כלפי בני ישראל, שעבודתם של ישראל בקיום התורה ומצות היא בדגמת עבודתו של 'פועל', ושכר מצות הוא ה'תשלום' שהקדוש ברוך הוא משלם לישראל עבור פעלתם ועבודתם. **וכן** הוא בהדין דאכילת פועל בעת מלאכתו – שיסודו ושרשו הוא דין 'אכילת' בני ישראל בעת עבודתם בקיום התורה והמצות (בלשון המשנה שאדם אוכל פרותיהן בעולם הזה). **ויש** לומר, שיסוד דין אכילת פועל בעת מלאכתו בהנהגת הקדוש ברוך הוא (מה שהוא עושה) – הוא ה'שכר' של יעודים גשמיים שבתורה, על פי באור הרמב"ם (תשובה פ"ט ה"א), שאין הם 'סוף מתן שכרן של מצות' (כי 'מתן שכרן של מצות'. (הוא) חיי העולם הבא, שהוא שכר רוחני), אלא ענינם הוא, שהקדוש ברוך הוא נתן לנו תורה וכו' והבטיחנו בתורה שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמה תמיד – שישיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה וכו' וישפיע לנו כל הטובות המוזיקות את ידינו לעשות התורה כגון שבע ושלום ורפוי כסף וזהב כדי וכו' (ש) גשב פנויים ללמד בחכמה ולעשות המצוה כדי שנוזקה לחיי העולם הבא'.

וזהו כענין דין אכילת הפועל מהפרות שעובד בהם, שאין זה השכר והתשלום עבור מלאכתו, כי אם מה שאוכל בעת מלאכתו – על דרך היעודים הגשמיים שהקדוש ברוך הוא נותן לבני ישראל בעולם הזה (זמן העבודה, 'היום לעשותם'), שאין זה תשלום עבודתם, כי אם הסרת המניעה (בזמן העבודה) כדי שיוכלו לעבד עבודתם במנוחה בלי בלבולים כו'.

באור דקדוק לשון הכתוב על פי הנ"ל

על פי זה יש לבאר הטעם שהכתוב מתחיל בדין כי תבא בכרם רעד (אכילת הפועל

כשאדם רוצה לעשות עברה, ואף אם אדם עובר יעשה העברה רק בנפש הבהמה שנושאר באדם, ונשמה נבראת באדם להיות כמלמד לאדם להתראות לגוף יזה אלי ואנהוה' (שמות טו ב, וימלמד לגוף רוממות האל גדלת הבורא להיות ירא לפני השם יתברך.

ועל פן לאחר החטא חוזרת נשמה לגוף ומרצה לה המעשה רע שעשתה שתעשה תשובה. ואם פן יכול לומר שאין כופר בהשם יתברך בעשית עברה, שחושבת שתוכל לתקן בתשובה על ידי נשמה שתהיה חוזרת לגוף אחר העברה, אף אם תאמר אכחט ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה (יומא פ"ח מ"ט), אמרו רק אין מספיקין, שקשה לו לעשות תשובה, אף על פי כן אם דחק עצמו בחזק ועשה תשובה מהגני.

אבל הדבור הוא מן הנשמה, כמו שכתוב יופח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה' (בראשית ב ז), ותרגם לרוח ממללא, אם פן הדבור הוא רק מן הנשמה, ואם פן כשהולך לדבר לשון הרע מקלקל הנשמה, ולא יהיה לו מורה דרך שלא יהיה חוזר להוכיח אותה הנשמה לגוף, וכיון שנושמה גופה מקלקל.

אם פן כשאדם הולך לדבר לשון הרע, חושבת שאינה רוצה כלל לעבד להשם יתברך, כיון שיודעת שהגוף יהיה הולך לטמיון שלא יהיה לו שוב מורה דרך כלל, ששבשאר עברות הנשמה מטמנת עצמה בגוף או שבורחת על רגע עד אחר העברה, אם פן הנשמה אינה חוטאת ותוכל לתקן הגוף, אבל הדבור היא רק מן הנשמה, הגוף היא בהמה אין לה דבור, ונפש בהמה שנושאר גם פן אין לה דבור, הא כל בהמות יש לה נפש בהמה ואין להם דבור, רק הנשמה.

אם פן בלשון הרע נעשית נשמה מתקלקל בדבור לשון הרע, אבל בשאר עברות הוא רק בנפש בהמה והנשמה מטמנת עצמה

התורה ומצות, אלא יש לו בנה חיות ותענוג, ואז קיימו ועשיתו הם באפן דהדור מצנה ולפנים משורת הדין.

ולכן התחיל הפתוב בדין אכילת פועל בכרם רעהו, כי זוהי מלתא דפשיטא יותר, שפאשר איש ישראל עובד את ה' באפן של כרם, מתוך תענוג, אזי ודאי שהקדוש ברוך הוא יסיר ממנו כל הדברים המונעים אותו מלעשותה, וישפיע לו כל הטובות המתזיקות את ידיו לעשות התורה, וכדיוק לשון הרמב"ם הנ"ל 'שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש כו' (אזי) יסיר ממנו כל הדברים המונעים. וישפיע לנו כל הטובות המתזיקות כו'.

ואחר כף מוסיף הפתוב חדוש גדול יותר, שגם 'כי תבא בקמת רעד' – העבודה המכרחת, גם בנה הדין דאכילת פועל, הינו שהקדוש ברוך הוא מסיר הדברים המונעים ומשפיע כל הטובות המתזיקות את הידים כדי שיוכל לעבד עבודה זו (חלק לו ע' 132-134):

זכור את אשר עשה ה' אליך למרים בדרך בצאתכם ממצרים (כר ט)

בפני אביב

רבי יעקב אריה מנדזימין זיע"א
כל העברות פוגמים רק את הנפש ולשון הרע פוגם גם את הנשמה

מדרש (דברים רבה ו יד): אין אדם אומר לשון הרע עד שכופר בהשם יתברך שנואמר 'אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו' (תהלים יב ה). וכתב ידי משה: וצריך לתן טעם מדוע עברה זו גרוע מכל העברות אשר יעשה אדם מבלי שכופר בהשם יתברך, עין שם שתגרין בדחק.

ויש לבאר, משום דכל עברות שאדם עושה הנשמה טומנת עצמה ובורחת מן הגוף

ההשתלשלות, ונתהוה מִמּוֹן. ועל כן הנפש תאבה לְמִמּוֹן, מַחֲמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה מִמְּקוֹם שֶׁהַמּוֹן בָּא מִשָּׁם. אף צָרִיף לְכַלֵּי הַהֲתַאוּת לְהַמּוֹן, כַּמְבָאָר כִּכְר כִּמְה פְעָמִים גּוֹדֵל גְּנוּת תְּאוּת מִמּוֹן, רק לְהֲתַאוּת וְלֵאחֵב הַמְּקוֹם שֶׁהַמּוֹן בָּא וּמִשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם כַּנֶּ"ל. וּבַחֲנִינָה זו רַבִּי מַכְבֵּד עֲשִׂירִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבֵּי (ערוכין פו.), מַחֲמַת שֵׁשׁ לְהֵם מִמּוֹן שֶׁהוּא בָּא מִמְּקוֹם גְּבוּהַ כַּנֶּ"ל.

ודע, שְׂרָאוֹי שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יְהִי לְהֵם מִמּוֹן, אף יֵשׁ מְדָה אַחַת שֶׁמִּפְסְדֵת וּמֵאֲבֵדֵת מֵהֵם הַמּוֹן. וְהִיא מְדָה רְעָה מְגַנָּה שֶׁקֹּשֶׁה מְאֹד לְהַנְצִיל מִמֶּנָּה. וְאִפְלוּ אִם יִרְצֶה אֶחָד לְהַנְצִיל מִמֶּנָּה, וּבִפְרֵט בְּשִׁבִיל תְּאוּת הַמּוֹן, כִּדִּי שְׁלֵא תִפְסֵיד לוֹ אֶת הַמּוֹן, עִם כָּל זֶה הַמְּדָה רְעָה הַזֹּאת מִתְגַּבְּרֵת עָלָיו בִּילְדוּתוֹ וּבִקְטָנוּתוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה מִפְסְדֵת מִמֶּנּוּ הַמּוֹן שֶׁהִיא רְאוּיָה שִׁיְהִי לּוֹ.

והמדה רְעָה הִיא הוּא מְדַת הַפְּעֵס, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִפְסֵיד וּמֵאֲבֵד הַמּוֹן הָרְאוּי

לוֹ. כִּי בַּחֲנִינָת שֶׁרַשׁ הַהֲשַׁתְּלֻשׁוּת שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל הַמּוֹן, מִמְּקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם, הוּא בְּחִינָה אַחַת עִם הַפְּעֵס מִמֶּשׁ וְכוּ'. כִּי תַחֲלַת שֶׁרַשׁ הַהֲשַׁתְּלֻשׁוּת הַמּוֹן, הוּא מְקוֹם שֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה מִשָּׁם, בְּבַחֲנִינָת וְאִלּוּי הוּא נִשְׂא אֶת נִפְשׁוֹ הַנֶּאֱמָר עַל מִמּוֹן שֶׁל שְׂכִיר יוֹם, וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּנִפְשׁוֹ נִבְיָא לְחִמְנֵי (איכה ה ט), וְעַל כֵּן הַנֶּפֶשׁ מִתְאַוָּה וְתָאֵב לוֹ כַּנֶּ"ל. וְעַל יְדֵי פְעֵס מֵאֲבֵד נִפְשׁוֹ, בְּבַחֲנִינָת 'טָרַף נִפְשׁוֹ בְּאִפּוֹ' (איוב יח ד), כַּמּוֹבָא בְּזִהָר (ח"ב קפב):

ודע, שֶׁאִפְלוּ אִם כִּכְר הַגִּיעַ לוֹ הַשְּׁפַע וְנִתְהוָה מִמֶּנָּה מִמּוֹן, וְכִכְר יֵשׁ לוֹ הַמּוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינָת חוֹמָה כַּנֶּ"ל. עַל כֵּן זֶה, לְפַעְמִים הַבַּעַל דְּבָר מְגַרָה אוֹתוֹ בְּכַעַס גְּדוֹל כֹּל כֶּף, עַד שֶׁמִּפְסֵיד וּמֵאֲבֵד מִמֶּנּוּ, אִפְלוּ הַמּוֹן שֵׁשׁ לוֹ

כִּכְר (ח"א תורה סח):

בַּגּוּף, וְעַל כֵּן כִּתְבַּת הַמְּדַרְשׁ שֶׁפִּיר 'אִינוּ אוֹמְרֵי לְשׁוֹן הָרַע עַד שֶׁכּוֹפֵר בַּהֶשֶׁם יִתְבַּרְךָ' – שִׁיִּדְעַ שֶׁמְקַלְקֵל לְנִשְׁמָה וְלֹא יִהְיֶה לְגוּף מוֹרֵה דֶרֶךְ וְיִהְיֶה חוֹטֵא שׁוֹב יוֹמָם וְלַיְלָה וְיִהְיֶה כַּכְּהֵמָה שֶׁאֵין לָהּ דַּעַת וְיִהְיֶה עֲלוֹל לְחֹטֵא, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ לְזֶה כָּלֵל וְהוֹלֵךְ לְדַבֵּר לְשׁוֹן הָרַע, מוֹכַח שֶׁכּוֹפֵר חַס וְשְׁלוֹם בַּה'.

תשובה על לשון הרע בכח התורה | רמז הפסוק 'תורת ה' תמימה משיבת נפש'

יצריף לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה יוֹתֵר מִשְׂאָר עֲבֻרוֹת שְׁעוֹבֵר, צָרִיף עַל לְשׁוֹן הָרַע יוֹתֵר תְּשׁוּבָה לַעֲשׂוֹת, יִלְמַד תּוֹרָה הַרְבֵּה שֶׁנֶּאֱמָר 'תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ' (תהלים יט ט), שֶׁמִּעֲתִי מֵאֲדוּמִי הַקְּדוֹשׁ מוֹרֵנֵי הַרְבַּ שֶׁמִּתָּה בּוֹנִים שֶׁאִמְרוּ פְרוֹשׁוֹ, אף אִם חוֹטֵא וְאֲבֵד הַנִּשְׁמָה, שֶׁהַנִּשְׁמָה בּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ שֶׁהַרְבֵּה בַּעֲבֻרוֹת אוֹ לְשׁוֹן הָרַע וְאֲבֵד הַנֶּפֶשׁ, אִם יִלְמַד תּוֹרָה 'מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ' – הַתּוֹרָה מְשִׁיב לוֹ הַנֶּפֶשׁ, אִם יִלְמַד תּוֹרָה הַנֶּפֶשׁ חוֹזֵרֵת אֵצְלוֹ, וְדו"ק:

ואליו הוא נשא את נפשו (כד טו)

לקוטי מוהר"ן

רבי נחמן מברסלב זיע"א

מדת הכעס מאבדת מהאדם את השפעת הממון

כל הַנִּפְשׁוֹת תְּאֵבִים וּמִתְאוּיִים לְמִמּוֹן. וְלֹא לְמִמּוֹן בְּלִבְד מִתְאוּיִים וְאוֹהֲבִים אוֹתוֹ, אֲלֵא אִפְלוּ לְהֵאָדָם שֵׁשׁ לוֹ הַמּוֹן, דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְמִשְׁף אֵלָיו וְלֵאחֵב אוֹתוֹ, מַחֲמַת שֵׁשׁ לוֹ מִמּוֹן, כְּמוֹ שֶׁאֵנוּ רּוֹאִין בְּחוֹשׁ, וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאֶהְיֶה עֲשִׂיר רַבִּים' (משלי יד ט). וְזֶה מַחֲמַת שֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה מִמְּקוֹם עֲלִיוֹן שֶׁהַמּוֹן בָּא וּמִשְׁתַּלְשֵׁל וּמִתְהוָה מִשָּׁם.

כי בּוֹדָאי הַתַּחֲלַת הַמְּקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּלְשֵׁל מִשָּׁם הַמּוֹן, הוּא בּוֹדָאי בְּחִינָת קִדְשָׁה וְשִׁפְע קִדְשׁ. וְאַחַר כֵּךְ נִתְגַּשֵּׁם לְמִשָּׁה, כְּדֶרֶךְ

והנה עמלק שהיה לו גאות, והתקרב לישראל, ועל ידי זה נפלו ישראל מהמדרגה שלהם, כי היה שולט בהם גם היצר הרע של עמלק, וכמו שנוכח לעיל בשם אדמו"ר רבי פנחס זלה"ה. וזה אשר קרד בדרך - שצננה והפשיך מרתיחתה, כי כשישראל יצאו ממצרים וראו הנסים והנפלאות שעשה הקדוש ברוך הוא עמם, והיה להם אמונה שלמה בהשם יתברך והתלהב לבם להשם יתברך, ובא עמלק וצננם על ידי התקרבותו להם, וזה ויזנב בד כל הנחשלים אחריו, ואיתא בזה הקדוש נער קטן היה נוהג בהם, הינו שהיה להם מחין דקטנות, הינו שנקתו ממדרגה שלהם:

מסכת אבות פרק ב

רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם

(מ"א)

טיב לבב

רבי יואל מסאטמר זיע"א

הדרך הישרה היא שכל מה שעושה האדם יהיה משבח בעיני אנשים צדיקים

רבי אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. אפשר לומר בדרך צחות בכונת המשנה באומרו ותפארת לו מן האדם, דכי כף הוא דרפה של תורה שכל מה שעושים יהיה משבח בעיני הבריות, והלא פמה דברים יש שטובים בעיני המקום ואינם נראים יפים בעיני הבריות.

אמנם כשנדקדק בלשון המשנה ותפארת לו מן האדם, דהוי ליה למימר מהאדם, ואפשר לומר דאמרו רז"ל (מנחות ה:) 'מן הברך' (ויקרא א ב) ולא כתיב מהברך, דאתי להוציא את הטרפה דאינו ראוי לקרבו, הכי נמי אתי

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אשר קרד בדרך (כה יי)

מגדל דוד

רבי דוד מטולטשין זיע"א

עמלק הפיל את עם ישראל לקטנות המחין על ידי גאווה

זכור את אשר עשה לך עמלק כו' אשר קרד בדרך כו', ופרש רש"י ז"ל אשר קרד בדרך - שצננה והפשיך מרתיחתה, עין שם. להבין דבריו, הנה נודע שעמלק היה בעל גאווה מאד, כי כל האמות היו יראים להתקרב לישראל למלחמה, ויבדכתיב 'אז נבהלו אלופי אדום כו' (שמות טו טו), ועמלק שהיה לו גאות לא היה ירא מלהתקרב לישראל, כי ישראל לא היה במשמע אצלו כלום מצד גאותו.

הנה נודע בשם אדמו"ר הקדוש מן רבי פנחס מקאריץ זצוקלה"ה שאותם האנשים שיושבים אצל הגרונץ [הגבול] הם בני בליצל ביותר מאותן שישבו בשאר מקומות, כי כל אמה יש לה יצר הרע אחר, ואותן שיושבין אצל הגבול שופעין משתי השרים של שתי צדדי הגבול.

וגם הנה נודע שמשפלות יכולין לבוא להתלהבות גדול, כמו שידוע שהמוכח היה קורא קדם התפלה באגרת ששלח לו איש כפר אחד וחרף אותו בחרופין וגדופין, וכונתו היה פדי שיוכל לבוא להתלהבות מתוך שפלות, וכמו שאיתא במשנה (ברכות פ"ה מ"א) אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש.

וגם אדמו"ר המגיד הקדוש זצוקלה"ה שמע פעם אחת אשה שאמרה לחברתה אם יש אצלה אש, ואמרה על אש אינה שואל, אש נמצא באפר, ואמר המגיד וצ"ל להתלמידים, אתם שומעין מה שאשה הלז אומרת, שאש מחפשים באפר, הינו שמתוך עניות יכולין לבוא להתלהבות השם יתברך.

השטן מתחכם לפתות ולהטריד הלב בחדש אלול כדי שלא יעשו תשובה

אכו השטן שיודע מזה, מתחכם והולך בחדש אלול לפתות לבות בגי אדם בחדש אלול יותר מכל השנה, פי כל מה שהאדם מכין יותר את לבו מתחזק יצרו יותר, וכמאמר חז"ל (סוכה נב). כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, ונדמה לאוהב להם, ומושך ביין את בשרם בהבלי עולם הזה, ומאזתם יביא להם, ואיזה רוח במשא ומתן בכל חדש אלול, והוא עת האסיף זבת חלב ודבש ועת מסחר הרוכלים, בקדי שלא יעשו כלום בכל חדש אלול (פרשת אמור):

שיערי ארוכה

רבי יעקב אביחציקא זיע"א

אף שחטא הרבה יעשה תשובה כאלול דיום לה' והתחולל לו אל תתחר במצליח דרכו באיש עשה מזמות (תהלים לו ז). ל'ה' והתחולל לו א'ל ראשי תבות למפרע 'אלול'. ובא רמז 'אלול' בכאן ל'רוז את האדם להתעורר משנתו לעשות תשובה כאלול שהוא עת רחמים ועת רצון, לבל ישיא אותו יצר הרע במועצותיו הרעים אף יוכל לשוב בתשובה והוא בכל חדשי השנה היה פרא למוד מדבר, ומתהלך אחר עצת היצר הרע, וטבע במצולות ים, ועכשו פרגע קטן יוכל להנצל מנפנו, ובזה יבוא לאדם רפיון ימים וכשלות כח וימנע מלעשות תשובה.

על זה בא דוד המלך עליו השלום לחזק את ידיו שלא ימנע מלעשות תשובה, כי התשובה מועילה בכל זמן, ובפרט בחדש הזה שהוא מסגל לתשובה, והקדוש ברוך הוא מצוי וקרוב בו, וימינו פשוטה בו לקבל שבים יותר מן החדשים האחרים, ודברי יצר הרע מהקבל ימנעו לא תאבה לו ולא תשמע אליו.

האי 'מן' למעט אדם שהוא טרפה ואינו פשר, דאינו צריך שיהיה לו תפארת מזה האדם. וממילא לא קשה דהא איכא דברים שישירו בעיני המקום ולא ישרו בעיני המון הבריות, דאטו בשופטני עסקינן העוברין על מצות ה', אלא דמיירי תפארת לו מן האדם באנשים צדיקים:

חדש אלול

ערבי נחל

רבי דוד שלמה אב"ד סוויקא זיע"א

חדש אלול הוא כמו זמן בית דין שלשים יום לסדר הטענות, לשוב בתשובה ולפיס השכינה

הקדוש ברוך הוא ברב רחמי וחסדיו נתן לנו חדש אלול שהוא זמן בית דין כמו שכתבו ספרי מוסר, ומעכב הקדוש ברוך הוא כל החדש, כדי שבתוך כך נפייס להאם הקדושה וניתי לגבה בעובדין טבין – להמשיך אלינו השראת שכינה כבראשונה בתורה ומעשים טובים, וגם להסדיר טענותינו לפני הברית דין של מעלה, דהינו לבא בתפלה ותשובה קדם בא יום הדין.

הרמז בפסוק 'כי תצא למלחמה על איביך'

וזה רמז בזה חדש 'כי תצא למלחמה על איביך', היינו שתצטרף לילך למלחמה על האויב הגדול הוא השטן, אני מבטיחך ונתנו ה' אלהיך בידך ושביט שבי', אף וראית' כי בשביה אשת פת תאר', רצה לוומר תשים אל לבך שהשכינה הקדושה היא בשביה עבור מעשיך, ואם לא תהיה עמה לפני הדין אין טוב חס ושלום, לכן וחסקת בה ולקחת כו' והבאתה אל תוך ביתך', שתמשיך השראת השכינה אצלך, ועל ידי מה, 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים', הינו חדש אלול שנתן להתרבות בו בכיה על עונות.

נוטלת אחד מקמש מאות ממאור עיניו של אדם ומיהדר ליה בקרושא דבי שמשא

אמרינו בגמרא (ברכות מג:) פסיעה גסה נוטלת אחד מקמש מאות ממאור עינו של אדם וליהדרה בקדושא דבי שמשא. ורצה לומר, ש'פסיעה גסה', דהינו שהולך ואינו לעבודתו, והוא פסיעה גשמית, הוא נוטל אחד מקמש מאות ממאור עיניו, דהינו מחייתו הרוחניות.

'וְלִיהְדָרָה בקדושא דבי שמשא' דהינו בקדשת ערב שבת, שחזור בתשובה כל ערב שבת מחמת פחד של שבת, וכשתעלה הניצוצות קדושות ותפריש למסוף המבדיל תגרום גם כן להחזרת אחד נפש מקמש המאות שנטל מחייתו (פרשת מסעי):

אור התורה

רבי שלום תאומים זיע"א

צדיקים מרגישים השתנות האויר בעת התקדשות השבת | באור 'המהלך במדבר' ואינו יודע מתי שבת

קדשת שבת ויום טוב שגמשך מלמעלה קדשה יתרה על כל אדם – כמאמר רשב"י וכלהון מתעטרין בנשמתינן תדתינן (זוהר ח"ב קלה:), ואם היינו מרגישים היינו רואים כאשר נתקדש היום בערב שבת, וכן בערב יום טוב נשתנה האויר של העולם לרוחניות גדול, והצדיקים מרגישים זאת, ואפלו אם הינה במדבר יכול לדעת מתי יהיה שבת – מחמת התלבשות האויר בקדשת שבת יום טוב. וזה שאמרו ז"ל (שבת סט:) ההולך במדבר ואינו יודע מתי שבת, רצה לומר שלא ידע הבדל בין שבת ליום טוב, מה שאין כן בין שבת לחול בנדאי ידע (פרשת ויצא):

וזהו שאמר ד'ום לה' והתחולל לו', דהינו שוב לה' וקנה לו בחדש אלול שיקבל תשובתך, ואל ושיאף יצר הרע שבכל שאר ימות השנה היה מצליח דרכו עמך, שכל מה שהיה אומר לך לעשות היית עושה, וכל המזמות שהיה אומר לך לעשות היית עושה.

וזהו 'אל תתחר במצליח דרכו באיש עשה מזמות' הוא יצר הרע שהיה מצליח בך בשאר ימות השנה, השמר לך כל יתגרה בך עכשו ויאמר לך שלא תוכל לשוב, אל תשת לב לגרוניו, פי דבריו מהבל מצטו, רק חזק ואמץ, ואתה תשוב ושמעת בקול ה', והוא יהיה בכסלך ושמר וגלך מלכד:

שבת קדש ערב שבת

עבודת ישראל

רבי ישראל מקוניניץ זיע"א.

יש לשוב בתשובה בערב שבת כדי להיות ראויים לקבל הארת השבת

והנה אור החקמה והשגחת הבורא עלינו זורח תמיד בבהירות בשבת קדש עלינו בני ישראל, לכן בכל ערב שבת קדם שנקבל הבהירות הנה יסוד לנו הקדמונים שישוב כל אדם בתשובה בערב שבת, כמו שכתבו ספרי וראים, ולרחץ ולטבל וללפש לבנים לכבוד שבת, פי בו יתגלה אור החקמה ואנחנו עולים למעלה לקדשה עד בחינה הנקראת 'קדש ישראל לה' (פורים):

ארח לצדיק

רבי אלעזר מלינינסק זיע"א

על ידי חזרה בתשובה בערב שבת שבה לאדם החיות שנאכרה ממנו | באור 'פסיעה גסה

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א
התלהבות והרגשת קדשת השבת ביום שישי
סימן על עבודת כל השבוע

כל מי שעובד עבודתו לשמים וכונתו לטוב כל ימי השבוע בכל מה שעוסק או לומד, אז בהיר הוא בשחקים, ביום בא יום הששי נתלהב בקרבו אז בהירות של יום השבת הבא אף שלא עשה עדין עדין הקנת יום, רק המעשה של ימי החול ברכו וקדשו ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו להרגיש את יום השבת קדש מיד בהתקרבו ביום הששי בבקר, ונמצא זה הדבר סימן טוב על מי החול שהוא אם היו בקדושה, ואם היתה עשיתו נוח לשמים ונוח לבריות, נשפא בקר יום הששי מרגיש קדשת שבת טרם בואו (פרשת בשלח):

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטש'רנזביל זיע"א
בשבת יש לשוב ולברך המדות

בשבת בא תוספת קדושה בכל אדם לפי מדרגתו, וכל אדם הרוצה לעבוד את ה' מרגיש בעצמו בכל ערב שבת כשפא להתפלל מתעורר בו חשק יותר, צריך לחזור ולחשב במדה שלו כאמור. וזהו 'הנה ביום הששי והכינו את אשר יביאו' (שמות טז ה), כי הששת ימים הם ה' הקנה לשבת, כי בלא ו' ימים אי אפשר להיות שבת, ומטעם זה ההולך במדבר מונה ו' ימים ועושה הו' שבת, ובלא המנין אינו עושה, והבן, 'הנה משנה על אשר ילקטו גו', משנה הוא לשון חזרה שחזור על מה שלקט יום יום. הטעם שתקן הבעש"ט לומר בערב שבת מזמור קז

וזוהו שיסד הבעל שם טוב זלה"ה נשמתו בגנזי מרומים לומר בכל ערב שבת מזמור ק"ז, כי מחמת שצריך לזכור עצמו יותר יותר בעת ההוא, ושם נזכרו ד' שצריכים

להודות, והא' 'תעו במדבר' הוא לשון דבור, שפשפא להתפלל הוא תועה בהדבור ואינו יכול להביא מדותיו פלן בהדבור, כי צריך לבא עם כל המדות בהדבור ולשום כל חיותו בהדבור שלא 'שאר שום מדה לחוץ. ולפעמים אינו יכול לעשות כן מחמת שהיה מקשר כל ימי השבוע בעסקיו, וזהו 'תעו במדבר וגו', 'עיר מושב וגו' הוא לשון התעוררות.

התקנה היא 'ויצטקו וגו', צעקה היא בלא דבור לה' שירחם עליו לעזרהו, והבא להטהר וכו', ומחמת שפא למדת רחמנות וכל עקרו הוא לעבודתו תבדך אזי נפרדין ממנו החשכות, כי אין קטרוג מאחר שפא למדת רחמנות ולמדת אין, כי לא לעצמו הוא מבקש רק להשם תבדך. **כל** אכל תתעב נפשם' הוא לפעמים אינו טועם טעם ותענוג מעבודתו כחולה שאוכל ואינו טועם טעם, אזי גם כן התקנה 'ויצטקו גו', וכן 'ישבי חשף' שהוא בתשכות השכל, 'יורדי הים גו' קאי על אותם שהם במדרגה שהולכים בעולמות עליונים בתפלתם, ולפעמים באה חס ושלום פגיה או שום ניצוץ גבהות, אזי 'צעלו שמים ירדו תהומות' חס ושלום אזי 'ויצטקו גו' (פרשת בשלח):

שפע חיים

רבי יהודיאל יהודה מצאנו זיע"א

'והסר שטן מלפנינו' - עכובים בהכנה למצוה
| הנהגות צדיקים בהכנה לשבת

הנה אנו מבקשים 'והסר שטן מלפנינו ומאחרינו', 'מלפנינו' הינו קדם קיום המצוה, שאז השמאה מתגברת לעפכו שלא יבא לידי קיום המצוה, ועל דרך דמצינו גטין ג"ב ע"א הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן דכל בי שמשי (של ערב שבת, רש"י) הווי קא מינצו בהדי הדדי, שהשמאה התגברת עליהם לעפכם מלבא לקדשת השבת חס ושלום.

ואצל כבוד קדשת אבי אדוני מורי ורבי זי"ע בשעה שתיים עשרה בצעקרים היתה כבר הכל מוכן ועומד לכבוד שבת, ואף בימות החמה, ועל פי האר"ל יש לשמר שבת משוף ל"א שעות, דהגנו מחצות היום בערב שבת ועד שעה לאחר זמן מוצאי שבת, והאר"ק מזה זקני הקדוש בבני יששכר במאמרי השפלות, וכן נהגו הרבה צדיקים, והרבה נהגו להשלים זמן זה באחור יציאת השבת בכמה שעות:

וגם בדבר הזה רואים אף שפשטה המספחת בזמנינו שאין עושים הנהגה כדבעי לפני כניסת השבת כפי שנהגו צדיקים, וזקני הקדוש בעל בני יששכר זי"ע היה יושב וכותב חדושי תורתו אף בשזקנתי הרבנית עליה השלום כבר היתה מדלקת את הנרות, שלא פסק מלמוד התורה אף לרגע קט. והיו צדיקים קדושי עליון שהתנהגו באופן אחר – להתדבק בעולמות העליונים לפי דרכם בקדש, אבל כלם שוים לטובה לעשות הנהגה דרבה לפני בא יום שבת קדש.

אוצרות גאוני הדורות

לזכיות, יתן עליהם הקב"ה שָׂכָר בעולם הזה לקיים מצות ב'וימו תתן שכרו', פי על זה לא שיף מי הקדימני, הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, ואם פן תשובה מאהבה תתחנח לכת האדם עצמו, ויתן גם פן שָׂכָר בעולם הבא בשביל שהוא נצחי, עכ"ד.

נמצא לפי זה זכיות שהם תחלתם היו עונות ונהפכו לזכיות יש להם דין בכור שנוטל פי שנים, רצה לומר חלק בעולם הזה לקיים מצות ב'וימו תתן שכרו', וחלק בעולם הבא כדי לתן שם שָׂכָר נצחי לכבוד המצוה.

וזה שאמר כי תהינה לאיש שתי נשים, האחת אהובה הוא יצר הטוב, והאחת שנואה הוא היצר הרע, וסוף דבר ילדו לו בנים, הם הזכיות שנקראים בשם 'בנים' כמו שאמרו רז"ל על פסוק (בראשית ו ט) 'אלה תולדת נח נח' תולדותיהם של צדיקים מצות ומעשים טובים, וילדו לו האהובה היצר הטוב והשנואה היצר הרע, כי עשה תשובה מאהבה ונהפכו העונות שהם ילדים של יצר הרע לזכיות.

והיה הכן הבכר לשנואה רצה לומר דין פן בכור שנוטל פי שנים, כלומר בעולם

כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וילדו לו בנים האהובה והשנואה והיה הכן הבכר לשניאה. והיה ביום הנחילו את בניו את אשר יהיה לו לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכר. כי את הבכר בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים בכל אשר ימצא לו כי הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה (כא טו-יז)

בן איש חי - דרשות

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל

כתשובה מאהבה נוטלים שכר אף בעולם הזה

נראה לפ"ש בס"ד ד"ר רמז, דידוע (קידושין ט:): שָׂכָר מצות בהאי עלמא ליבא, משום דהמצוה נצחית וראוי שיהיה שָׂכָר נצחי בעולם הנצחי. ומקשים והא פתיב (כד טו) 'ב'וימו תתן שכרו', ומתקצים דמצד הדין אין לאדם שָׂכָר כדי שיקים בו מצות ב'וימו תתן שכרו' והקב"ה נותן שָׂכָר בתורת חסד, יען פי על כל מצוה יאמר ה' מי הקדימני ואשלים' (איוב מא א).

וכתבו המפרשים ז"ל דבעל תשובה שמהפך העונות לזכות, הנה זכיות אלו שתחלתם היו עונות ועל ידי תשובתו מאהבה נהפכו

מחזיק ביד תלמיד חכם ודומה עליו כאלו הוא תלמיד חכם, וזה שאמר 'תלית אתו על עץ'.
ואמר לא תלין נבלתו, רמז שצריך לשוב באותו יום ולא זלין חטאת עונו, כי קבור תקברנו אותו עון ביום ההוא בעצמו ולא ניחנו עד בקר, כי קללת אלהים היא מדת הדין מתוחה ותלוינה בו, וזהו 'כי קללת אלהים תלוי', ולא תטמא את אדמתך הוא הגוף החמרי שלך שנאמר (בראשית ג ט) 'כי עפר תשוב וכו'.

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו (כב ח)

אמרי שפר

רבי שלמה קלווגר זצ"ל

בעון מניעת מעקה מת אחד מכני הבית

כלומר דאם יפל אדם והיה לך חטא בנה, וימשך לך ענש בדמים שימות אחד מביתך, רצה לומר ויהיה דמים בביתך תמורת מה שנהרג האחד על ידך, וזה שאמר הפתוב ולא תשים דמים בביתך, כי יפל הנפל ממנו, רצה לומר תענש אתה להיות דמים בביתך.

דברי שאול

רבי יוסף שאול נתנזון זצ"ל

עשית מעקה כדי שלא ימות הרשע קדם שהגיע קצו

כי יפל הנפל ממנו פרש רש"י שראוי זה לכל מששת ימי בראשית וכו'. ולפי עניות דעתי הכונה, דהנה באמת כבר אמרו ארץ אפים אף לרשעים, אף זה פשיהיה בדרך הטבע, אבל לשנות הטבע ולעשות מה בשביל שיחיה הרשע בודאי לא יעשה.

ולפי זה אם לא יהיה מעקה, אם בן בודאי יפל מי שראוי לכל ממנו, דהקב"ה לא

הזה ובעולם הבא, אינו אלא באותם הזכיות שהם נולדו מן 'השנואה', רצה לומר שתחילתם עונות ואחר כך על ידי תשובה נהפכו לזכיות.
ופרש הדבר ואמר מהו ענין הבכורה הזאת שאני אומר, הינו כי והיה ביום הנחילו את בניו קרי ביה הנו"ן של 'הנחילו' בדרגש, כלומר ביום שיבוא לנחל את בניו הזכיות לקח שכם, לא יוכל לכבד וכו', רצה לומר לטען לקחת על מצות הנולדים מיצר הטוב שני חלקים בעולם הזה ובעולם הבא, כי אם רק בן השנואה הוא זכות שנולד מיצר הרע יכיר הקב"ה לתת לו פי שנים בעולם הזה ובעולם הבא, יען כי הוא ראשית אנו של אדם, דהפל בידי שמים חוץ מיראת שמים, ולכך לו משפט הבכרה לקח שחר כפול בעולם הזה ובעולם הבא.

וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אתו על עץ. לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא כי קללת אלהים תלוי ולא תטמא את אדמתך (כא כב-כג)

אהל יוסף

רבי יוסף בן הרוש זצ"ל

תקון הנשמה על ידי למוד תורה או בהחזקת תלמידי חכמים

אפשר לפרש דרך רמז, וכי יהיה באיש חטא הוא עון שוגג, משפט מות הוא עון מזיד, אם עשה תחלה עון קל הוא בשוגג - מן הקל יסיתנו לחמור עון מזיד, כשעושה בן נקרא רשע ורשעים בחייהם קרויים מתים, ולזה אמר והומת באותו עון שעשה.

והתקון לנשמתו היא התורה, וזהו שאמר ותלית אתו על עץ חיים היא התורה, אם יודע הוא ללמד זהו תקונו, ואם אינו יודע ללמד אזי יעשה עם עמלי התורה שנאמר יען חיים היא למחזיקים בה' (משלי ג יח), ויהיה

כי יהיה כד איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויצא אל מחוץ למחנה לא יבא אל תוך

המחנה (כג יא)

דברי מהרי"א

רבי יהודה אסאד זצ"ל

אין חזונים ושבים בגלגול מחמת עברות הנגרמות בגין הגלות

ותמוה כפילות הלשון 'ויצא' וכו' 'ולא יבא' וכו'. ונראה לי, דאיתא דלפעמים נברא

האדם להיות בעולם רק זמן קצר, כגון ששפת הויתו אינו רק לתמן איזה דברים בעבודת יתברך שמו, דהינו שפכר היה פעם אחת בעולם והתרושל באיזה מצוה, על פן מכרה לבוא עוד הפעם על ידי גלגול לתמן אותה מצוה שבטל, ממילא מיד אחר תקון של אותו מצוה שהתרושל בגלגול הראשון והתקין הקלקול מה שקלקל, מיד בא זמנו לפטר מעולם הזה.

והנה מצינו ב' מיני עברות. א. שהגלות המר גרם להם, כגון בעיני משא ומתן שאין לנו בגלות שדות ויכרמים לפרנס אותנו, וזה גרם גדול לכמה עברות, כגון לשקר, קנאה, ושבגות ולשון הרע, וכמה מצות שאין ביכולתנו לקיים בגלות כגון תרומה ומעשר וכו', ואי אפשר לקיים רק על אדמת הקדש שהנחיל ה' לאבותינו.

ויש עוד סוג עברה שאין הגלות גורם וסבה, ואדרבה מחמת הגלות היה לנו לעזב אותם שעשו בשאט נפש, למשל שישבו בסוד משחקים עם תוף חלילה ברקוד בחור ובתולה יחדיו, וכגון הגאון והשקריות, עברות אלו אין הגלות גורם, ונהפוך הוא הגלות היה לנו למנע דגמתן ולהיות לבנו נכנע על אריכות הגלות.

ואתי שפיר, דהנה מצינו שהגלות מכנה בשם 'לילה' כמו שכתוב בישעיה (כא יא) 'שמר מה מליל' וכו', והנה אותן עברות שהגלות גורם, על אותן אין שום תכלית להביא עוד פעם בגלגול, כי חזר ונעור כל זמן הגלות,

ישמרהו בדרך נס, ולכך צוה לעשות מעקה דאז לא פל אף מי שראוי לפל, כי אם בהשגחת השם יתברך שהגיע קצו לפל, וזהו ולא תשים דמים בכיתף כי יפל הנפל ממנו דהינו אותו שראוי לפל. ומפי כבוד אבי הרב הגאון נ"י שמעתי בכונה, דאם לא יעשה מעקה יחשב כי במקרה בא הנפילה, אבל במעקה נודע כי יפל הנפל דהינו אותו שראוי לפל, ולא מקרה היה.

בן איש חי - דרשות

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל

טעם מצות עשית מעקה רמזו במספר תבת 'בית'

יש לדקדק תבת 'ממנו' לשון יתר, ונראה לי בס"ד, אם תסיר ממספר 'בית' מספר 'מעקה גגף' ישאר כמנין 'הנפל', לרמז אם יחסר מן הבית מעקה גגף אז יפל הנפל. וזה שאמר כי יפל הנפל, ודבר זה אמה למד ממנו רצה לומר הבית עצמו.

כי תצא מחנה על איביך ונשמרת מכל דבר רע (כג י)

חולו של יעקב

רבי יעקב רחא זצ"ל

נצחון במלחמה על ידי שמירת הלשון

דרשו זכרונם לברכה (ספרי פיסקא ונד) מפל דבור רע, ואפשר כמו שאמרו ז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א) שבימי אהאב היו יוצאים למלחמה, ואף על פי שהיו עובדי עבודה זרה היו נוצחים מפני שלא היה ביניהם לשון הרע. וזה שאמר כי תצא מחנה על איביך אנכי מצוץ ונשמרת מכל דבר רע מדבור רע, שעל ידי זה תהיו נוצחים במלחמה.

מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה אשר דברת בפיו (כג כד)

אהל יצחק

רבי יוסף בן חסון זצ"ל

נדרי מצוה חלים אף שלא נאמרו כלשון נדר

יש לדרקק, חדא בכפל הדברים, כיון שאמר 'לא תאחר לשלמו' למה צריך עוד לומר 'מוצא שפתיך וגו', ורז"ל אמרו (ר"ה ו.) לתן עשה על לא תעשה, וכיון שיש שבעים פנים לתורה נוכל לפרש באפן אחר בס"ד. ועוד אמרו 'כאשר נדרת' בכ"ף הדמיון, והנה לו לומר 'אשר נדרת'. עוד אמרו 'נדבה אשר דברת בפיו' אין לו הבנה.

ואפשר לומר שרמז בזה מה שאמרו רז"ל (גדרים ט.) האומר אשפים ואקרא פרק זה נדר גדול נדר לאלהי ישראל, וכן בכל דבר מצוה הגם שלא הזכיר לשון נדר כאלו נדר נדר גמור.

וזו אמרו מוצא שפתיך אינה שיהיה אפלו שאינו כלשון נדר, תשמר ועשית כאשר נדרת כלומר כאלו אמרת כלשון נדר ממש, וזהו כשהוא לה' אלהיך בדבר מצוה, נדבה אשר דברת בפיו דבור בעלמא ולא כלשון נדר, אפלו הכי יחשב 'כאשר נדרת' כלשון נדר ותיב לשמר ולעשות.

כי תבא בכרם רעד ואכלת ענבים כנפשך שבעד ואל כלוך לא תתן (כג כה)

חושב מחשבות

רבי רפאל עמנואל חי ריקי זצ"ל

שכר המצות בעולם הבא

כי תבא בכרם שהוא העולם הזה העשוי בכרם כדאייתא בירושלמי (ברכות פ"ו ה"א), והוא של הקב"ה הנקרא רעד כמו שאמרו רז"ל (שמ"ו

פי הגלות יכריחו עוד הפעם לעשות עברות אלו שהגלות סבה, לכן לא יבוא עוד הפעם בשביל עברות הללו לעולם הזה כי אין שום תכלית, רק על אותן עברות שעבר בשאט נפש שאין הגלות גורם, יכול להיות שיבוא עוד הפעם בגלגול שיתקן מעוותו מה שקלקל.

וזו פונת הפתוב כי יהיה כך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה, רצה לומר שהסבה לעברות שבידו יהיה הגלות הנקרא לילה, אבל משאר עונות יהיה נקי, אז כשיבוא הזמן שיצא אל מחוץ למחנה להפטר מעולם הזה, לא יבא אל תוך המחנה רצה לומר לא יבוא עוד בגלגול לעולם הזה כנ"ל.

כי יהיה כך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויצא אל מחוץ למחנה לא יבא אל תוך המחנה. והיה לפנות ערב ירחץ במים וכבא השמש יבא אל תוך המחנה (כג יא-יב)

אמרי בינה

רבי מאיר אונטרבאך זצ"ל

תשובה בסוף השנה על ידי כבי ותחנונים

הנה רב עברות נצמחים מחמת שעבוד ועל גלות ונדאגות פרנסה. והנה עד תשרי השמש בתקפו זרחת, ואחר תשרי השמש נחלש בגבורתו, כי ימי הזרף באים.

וזו שמרמזת התורה כי יהיה כך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה, הינו על ידי מקרה הגלות שנמשל ללילה, על דרך שבאר הזוהר (ח"ב קל.) הפסוק (ישעיה כ"א יב) 'אמר שמר אתא בקר וגם לילה', ויצא אל מחוץ למחנה, פי על ידי התטאים לא יוכל לבוא אל תוך המחנה שכינה.

והיה לפנות ערב הינו סוף השנה, ירחץ בשרו במים הינו בכבי ובתחנונים, וכבא השמש הינו על כל פנים בבוא עת מיתתו יבוא אל תוך המחנה מחנה שכינה. (דרוש לר"ה)

הָאֲרֵץ חֲסִיד, כָּל אֲשֶׁר יוֹרוּ אֹתְכֶם הַכֹּהֲנִים כֹּו', כְּמוֹ שֶׁפָּתַבְתִּי לְעִיל כִּי 'מֵרְפָא לְשׁוֹן' דְּהִינּוּ עַל מִי שֶׁחֲטָא בְּלִשׁוֹן דְּהִינּוּ לְשׁוֹן הָרַע, רְפוּאָתוֹ הִיא ה' עֵץ חַיִּים' לְלַמֵּד בָּהּ, וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה וְיִצְלַל מִכָּל רַע וְיִגָּע.

ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נשא את נפשו ולא יקרא עליך אל ה' והיה כך חטא (כד טו)

תולדות יעקב

רבי חיים יעקב ווארשאנו זצ"ל

שכיר יום המוסר דינו לשמים על כבישת שכרו אין מזכירים עונותיו

'וְהָיָה בְּךָ חֲטָא פִּרְשׁ רַשׁ"י מִכָּל מְקוֹם', וּפִרְשׁ הָרַא"ם שֶׁהוּא לְשׁוֹן סִפְרֵי, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: יְכוֹל אִם לֹא יִקְרָא לֹא יִהְיֶה בְּךָ חֲטָא, תְּלַמּוּד לֹמַר 'בְּךָ חֲטָא' מִכָּל מְקוֹם כֹּו'.

כפי מעלה זו שיש לשכיר יום נוכל לומר, על מה שאמרו בגמרא ברכות פ'ק ט' (נה.) שלשה דברים מזכירים עונותיו של אדם, ואלו הם, קיר נטוי, ועיון תפלה, ומוסר דין על חברו, ופרש רש"י ז"ל בוטח הוא בזכותו שחברו נענש על ידו כו'.

וזו שאמר כאן והיה כך חטא, רצה לומר כל כך גדלה מעלה של שכיר יום, שאפלו שיקרא עליך אל ה' ובוטח בזכותו וראוי היה להזכיר עונותיו כמו שאמרנו שלשה דברים מזכירים עונותיו של אדם ואחד מהם מוסר דין על חברו, עם כל זה והיה כך חטא - מכל מקום, בין שבוטח בזכותו ובין שלא בוטח בזכותו כו', כך ולא בו כו'.

כז א), וּבִפְעַל הַפְּתוּב מְדַבֵּר כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ ז"ל (ב"מ פ"ד:), שְׁבִיאֲתָךְ לְעוֹלָם הִזָּה הִיא כְּדֵי שֶׁתַּעֲשֶׂה מְלֹאכָה כְּפוּעַל וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ ז"ל (אבות פ"ב מ"ט').

ושכר פְּעֻלָּתְךָ הוּא וְאֹכְלֶת עֲנֻבִים, וְהוּא יָנִן הַמְשֹׁמֵר בְּעֻבְיֹו מִשְׁשׁוֹת יָמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ ז"ל, וְתֹאכַל מֵהֶם כִּנְפֶשֶׁךָ כְּפִי הַמְצוֹת שֶׁעֲשִׂיתָ בְּהִתְעוֹרְרוֹת נַפְשֶׁךָ, וּמֵאֹתוֹ שֶׁכָּר אַל תְּהִי סָבוּר שֶׁיָּבוֹא בְּכֹלֵי שְׁלֶךְ שֶׁהוּא הַגּוֹף, אֲלֵא שֶׁבְעַד תֹּאכַל מֵהֶם בְּעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא מְזוּן הַנֶּפֶשׁ, וְאֵל כְּלִיךְ שֶׁהוּא הַגּוֹף כְּלִי הַנֶּפֶשׁ לֹא וְתֵן כִּי שֶׁכָּר מְצוֹת בְּהֵאֵי עֲלָמָא לִיפָא.

השמר בנגע הצרעת לשמר מאד ולעשות ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלויים כאשר צויתם תשמרו לעשות (כד ח)

שדה הארץ

רבי אברהם מיקס זצ"ל

שמירה מצרעת על ידי למוד התורה

ונראה לעניות דעתי דיובן בהקדים מה שאמרו חז"ל (ערכין טו:) על פסוק 'זאת תהיה תורת המצרע' המוציא שם רע, דבעוין לשון הרע צרעת באה, ועל ידי עסק התורה נצול ממנו כמו שאמר הפתוב (משלי טו ה) 'מרפא לשון עץ חיים', ורש"י ז"ל פתב בפ'שת (עקב) [אֲתַחַנֵּן] 'וּשְׁמֵרְתֶם וְעֲשִׂיתֶם' כו' (דברים ד ט), 'וּשְׁמֵרְתֶם' זו מִשְׁנֵה הוּא עֵסֶק הַתּוֹרָה.

וזו שאמר הפסוק השמר בנגע הצרעת, רצה לומר השמר מאד שלא יבוא עליך נגע צרעת, ובמה תשמר נפשך, לזה אמר לשמר, דהיננו למוד התורה, ולעשות דהיננו הקיום, כי ודאי מי שלומד מקום, ואי לא לא, דלא עם

זה משה רבנו עליו השלום, משום הכי אינו עובר משום בל תלין.

והנה איתא בגמרא (מכות עג:) ובמדרש דשני דברות הראשונות אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, אם בן לפי זה אתי שפיר דכל מה שישראל אוכלים בעולם הנה הוא מכח שכר אמונה, דהא מצות אמונה שמענו מפי הקדוש ברוך הוא בעצמו ולא על ידי שליח, אם בן מחיב לתן השכר תכף ביומו.

צפנת פנח

רבי יוסף ב"ר משה מפרמישלא זצ"ל

כמה ישובים מדוע אין שכר המצות נתן בעולם הזה

הדרך להא שהקשיתי לעיל בהא דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והלא יש לאדם דין שכיר יום לגבי הקב"ה, והאיך עובר הקב"ה משום לא תלין פעלת שכיר עד בקר, ויבאר בתשעה אפנים.

אפן הא'

משום דפסקינן בחושן משפט (סי' שלט ס"ו) דהנותן כלי לאמן לתקנה ותקנה, ושהה אצלו אפלו לאחר עשרה ימים, אין הבעל הבית עובר משום לא תלין. וגם להאדם יש לו דין אמן, שקבל עליו לתקנה להנשמה על ידי קיומו התורה והמצוות, וכל זמן שלא החזיר הנשמה דהוא הפלי, ליד בעל הבית דהיגו ליד הקב"ה, אז אין עובר הקב"ה משום לא תלין, מה שאין בן כשמת האדם שמחזיר הנשמה ליד הקב"ה אז עובר משום לא תלין, ומחב לתן לו שכר לאחר מיתתו.

אפן הב'

משום דיש לאדם דין אמן להקב"ה, ופסקינן בש"ס (כ"מ קיב) דבאמן אין בו משום

מנושאי הפרשה

מדוע אין שכר המצות נתן בעולם הזה והרי נאמר 'ביומו תתן שכרו'

חוט המשלש

רבי אשר לעמל הלוי מגלונא זצ"ל
שכר המצות אינו נתן בעולם הזה שמא יעשה האדם למחרת עברה

שמעתי בשם 'בעל חן טוב' שנתן טעם למאי דקימא לן (עירובין כב.) שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, הלא הדין הוא 'ביומו תתן שכרו'. ופרש לפי שיודע (ברכות ז.) שכל דבר שיצא מפי הקב"ה לטובה אינו חוזר לעולם, אם בן מהאי טעמא אי אפשר לתן שכר מצוה בהאי עלמא, שאם יעשה אדם היום איזה מצוה שהשכר שלו אריכות ימים ויפסק לו שכר זה מאת ה', ולמחר יעבר עברה שדינו ענש פרת, וכבר אי אפשר לבטל הטובה שנפסק לו מאתמול, עין שם באריכות.

חנפת התורה

רבי אברהם יהושע השיל מקרקא זצ"ל
השוכר פועל על ידי שליח אינו עובר משום בל תלין והתורה נתנה על ידי שליח

איתא במדרש, כל מה שישראל אוכלים בעולם הזה אינם אוכלים אלא בשביל שכר האמונה. ותמוה מפני מה דוקא בעבור זאת. ויש לפרש דהנה באמת קשה אמאי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, הא פתיב 'ביומו תתן שכרו'. וצריך לומר דהא קימא לן (כ"מ קיג) דאם שכר את הפועל על ידי שליח אינו עובר משום בל תלין, דהבעל הבית יכול לומר אני לא שכרתיך, והשליח אומר הא לא עבדת אצלי. והנה התורה נתנה לנו על ידי שליח,

על מנת לקבל פָּרֶס, ואם כֵּן אין שִׁדּוּ כָּאֵן
לא תלין פְּעֻלַת שְׂכִיר.

ומטעם זה אין הקב"ה יכול לענש את האדם
אף שלא קיים המצוות עשה, משום
דמצוות עשה הוא כמו גְּנִיבָה וְאַבְדָּה, וְגַם עַל
מצוות לא תעשה אם חטא בשוגג או באנס
דהוא מעין גְּנִיבָה וְאַבְדָּה דפְּטוּר בשומר חנם,
כי אם עבר אדם על מצוות לא תעשה ובמזיד
הוא מעין פְּשִׁיעָה דחֵיב בשומר חנם.

אפן הו'

שמעתו מגיסי אב"ד מהר"ר יצחק ווילנר
משום דהקב"ה שְׂכָר אוֹתָנוּ עַל יְדֵי
מְשֻׁה, וְאַמְרִינָן בְּש"ס (ב"מ ק"ו) דְּשׁוֹכֵר אֶת
הַפּוֹעֵל עַל יְדֵי הַשְּׁלִיחַ אֵינוֹ עוֹבֵר הַבַּעַל הַבַּיִת
משום לא תלין, וכדפּרְשֵׁנוּ לְעֵיל גַּבֵי מְשֻׁה.

אפן הח'

דאף דכתיב ביומו תתן שכרו, מכל מקום
לא קשה מידי, ומטעם דיומו של
הקב"ה הוא אֶלֶף שְׁנַיִם (ב"ר ח ב), ואם כֵּן מִצַּד
הדין אינו עובר הקב"ה על לא תלין או על
ביומו, רק אחר פְּלוֹת אֶלֶף שְׁנַיִם, ומה שנותן
הקב"ה לְאָדָם מִקֵּדָם פְּלוֹת אֶלֶף זֶהוּ לְפָנַיִם
מִן שׁוֹרֵת הַדִּין.

אפן הו'

משום דְּכָל הַעוֹלָם הֵזָה הוּא בְּדַמְיוֹן לְיִלָּה
אָחָד, וְהַעוֹלָם הַבָּא הוּא בְּדַמְיוֹן יוֹם
אָחָד, וְכִמוֹ שְׁאַמְרוּ רַבִּי לְעִירֹבִין (בב) הַיּוֹם
לְעִשׂוֹתָם וְלִמְחַר לְקַבֵּל שְׂכָרָם, וְהוּא דְּאֵתְיָא
בְּדַעַת הַתַּנָּא (ב"מ ק"ו) שְׂכִיר לְיִלָּה אֵינוֹ עוֹבֵר
עָלָיו בְּלִילָה הַהוּא כִּי אִם בַּיּוֹם שֶׁל אַחֲרָיו
וְדו"ק.

לא תלין מטעם דאָמֵן קוֹנֵה בְּשִׁבַּח כְּלִי, וּמִיִּקְרִי
זְבִינָא וְלֹא שְׂכִירוֹת, וְהַטַּעַם דִּישׁ לְאָדָם דִּין
אָמֵן, מְשׁוּם שְׂקִיבֵל הָאָדָם עַל עֲצָמוֹ לְעִשׂוֹת
הַנְּשֻׁמָּה לְכִלֵי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת [וכו'].

אפן הו'

משום דְּאַמְרִינָן בְּגִמְרָא (ב"מ קיב) לְדַעַת אָחָד,
דְּקַבְּלָן אֵינוֹ עוֹבֵר מְשׁוּם לֹא תְלִין,
דְּדוֹקָא דְּשְׂכִיר יוֹם הוּא דְּעוֹבֵר, וְהָאָדָם יֵשׁ לוֹ
דִּין קְבֻלָּתוֹ שְׁעָלָיו לְקַיֵּם דְּוִקָּא כֹּל תְּרִי"ג,
דְּאִם לֹא קִיָּמָם הָאָדָם כְּלָם וּמַת, צָרִיף נִפְשׁוֹ
לְהַתְגַּלְגַּל בְּאַיִזָּה גוֹף עַד שְׂמֻקָּיִם הַנוֹתְרִים, וְאִזּוֹ
נִפְשׁוֹ יוֹצֵאת מִן הַגּוֹף כְּמוֹ שְׂפָתָיו הַמְּקַבְּלִים
(תק"ו קלב). מַה שְּׂאִין כֵּן אִם אֲמַרְיָן יֵשׁ לְאָדָם
דִּין שְׂכִיר יוֹם לְהַקְבִּי"ה וְלֹא קַבְּלָן, אִם כֵּן
נִסְתָּר תְּרוּץ זֶה וְעוֹבֵר מְשׁוּם לֹא תְלִין וְדו"ק.

אפן הו'

כמו דְּאַמְרִינָן בְּמִדְּוָשׁ (ויק"ד כח א) דְּכָל מַה
שְׂמֻסְגְּלִין בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת דִּי לְהֵם מַה
שְׂמֻרִיחַ עֲלֵיהֶם הַשְּׂמֵשׁ וְגֵרַת, וְכָל הַשְּׂכָר שְׁנוֹתָן
הַקְבִּי"ה הוּא אֵינוֹ מִן חַיִּיב כִּי אִם לְפָנַיִם
מְשׁוֹרֵת הַדִּין, נִמְצָא דְּאֵינוֹ עוֹבֵר מְשׁוּם לֹא
תְלִין דְּהָא יְהִיב לְהֵם הַשְּׂכָר מְצוּה בְּעוֹלָם הַזֶּה,
דְּהִינּוּ זְרִיחַת הַשְּׂמֵשׁ בַּיּוֹם וְגֵרַת בְּלִילָה. וְעַיִן
מִזָּה בְּשִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַב'.

אפן הו'

משום דְּהָאָדָם הוּא בְּדַמְיוֹן פּוֹעֵל לְהַקְבִּי"ה
כֹּל יְמֵי חַיָּו, וְהַסּוֹף מִיִּקְרִי לְאַחַר
מוֹתוֹ, וְאַתְיָא כְּמֵאֵן דְּאַמֵּר בְּגִמְרָא (ב"מ סה)
דְּאִין שְׂכִירוֹת מְשֻׁתְלָמַת אֶלָּא בְּסוֹף.

אפן הו'

משום דִּישׁ לְאָדָם דִּין שׁוֹמֵר חָנָם, וּמַה
שְׂהַקְבִּי"ה נוֹתֵן לְאָדָם הַשְּׂכָר מְצוּה
הוּא לְפָנַיִם מְשׁוֹרֵת הַדִּין, וְכִמוֹ דְּאַמְרִינָן (אבות
פ"א מ"ג) הָיוּ בְּעַבְדִּים הַמְּשֻׁמְשִׁים אֶת הַרֵב שְׁלֹא

מעשי צדיקים

מסכת נדרים פ"ד משנה ד', ותמצא דברי הרבי מסאטמר ככתבם וכלשונם.

וזה לשון הרמב"ם שם, ח"ב הרופא מן התורה לרפאות חולי ישראל, וזה נכלל בפרוש מה שאמר הפוסק 'והשבתו לו', לרפא את גופו, כלומר, כשרואה אדם במצב מסכן, ויכול להצילו בגופו, או בממונו, או בחכמתו. צא ולמד, עד כמה הגיעה בקיאותו של הרבי מסאטמר. (עולמות שחרבו)

שלח תשלח את האם ואת הבנים תחם לה (כ ז)

בתו הבכירה של הרה"ק רבי נחום מבורשטיין זיע"א, היתה הרבנית הצדקת מרת שיינדל ע"ה, בזוג ראשון נשאה לרבי יוסף אייכנשטיין זצ"ל מטארנופול, ובזוגה השני היתה אשת רבי משה חיים אפרים הלוי איש הורוויץ זצ"ל, אב"ד איסצ'יע אשר בגליציה.

הרבנית לא האריכה ימים, ונפטרה בחיי אביה הקדוש, בשנת תרס"א. באחד מערבי השבתות סמוך לכניסת השבת, הגיעה טלגרמה לבית הרבי עם הבשורה המרה והמדאיבה, שבתו של הרבי איננה כי לקח אותה אלקים.

מאחר שלא רצו המקרבים להשביט את מנוחת השבת, העלימו ממנו את השמועה. גליל שבת קדש נכנס הרבי לבית המדרש לנהל את שלחנו הטהור כדרכו, אלא שהפעם היתה טליתו מנחת על כתפיו, בלא שטר"ימל לראשו, כפי שלא ארע לו מעולם, מקרבו תלו את הדבר להורות, כי נפלה מעליו עטרת ראשו.

והיה עמך עד דרט אחיך אתו והשבתו לו (כ ב)

בנת בקורו של הרה"ק רבי יואל מסאטמר זיע"א בירושלים עיר הקדש, כד נ"ים מרן, שוכב על כרסתו במלון צפניה נים ולא נים, פנה אליו רופא וירושלמי שומר תורה ומצות בשם ד"ר ארנוב, ושאלה בפיו.

"האם ח"ב אני על פי תורה לכתת רגלי באישון לילה לכל חולה המזמין אותי, הרי התורה אמרה 'ורפא ורפא', מכאן שנתן רשות לרופא לרפא, אבל מהיכי תיתי שדוקא אני ח"ב להענות לכל דורש, הרי ישנם עוד רופאים בעיר".

ד"ר ארנוב חזר על שאלתו פעם אחר פעם, בבקשו לדעת אם זהו חיוב לרפא, או שמא רק בגדר רשות. עיני הרבי סגורות, נראה כמתנמנם, והוא ממלמל חרישית, קולו כמעט ולא ישמע.

הטה מקרבו של הרבי ר' הערש פנחס אזנו אל מול שפתי הרבי, ושמע את הרבי לוחש כמו לעצמו, ח"ב הרופא מן התורה לרפא חולי ישראל, וזה נכלל בפרוש מה שאמר הכתוב 'והשבתו לו'.

למחרת, עמד תלמיד מישיבת מרכז הרב בבית הכנסת זכרון משה אשר בטבורה של ירושלים, שאל בלעג, מה שיכות השבת אבדה להטלת חיוב מן התורה על הרופא לרפא כל דורש, הלא לא קרב זה אל זה.

הטה אותו רבי אלקנה ויסגשטון ז"ל באמרו, שא עיניך בפרוש המשניות לרמב"ם,

לחיות בתנאים של 'לוקסוס', אף אני ה'לוקסוס' שלי, הוא מקנה פרטי בתוך הבית".

לאחר תקופת מה באו לרבי, ובשרוהו פי השלמה המלאכה, והמקום ראוי ומקשר להתגורר בו. בחדש חשוון תשל"ח, נסע הרבי בלויית משמשיו לטבריה, כאשר נכנס להתגורר בדירה, בקש לקיים בעצמו את מצות 'ועשית מעקה לגגך'.

התעלם הרבי מגילו הנושק לשבעים וחמש שנה, טפס במאמצים רבים על סלם צר עד לראש הגג, ואז התחיל במו ידיו במצות עשית המעקה. (משה איש האלוקים)

ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו (כב ח)

ספר הרה"ק הברך **משה מסטמאר** זיע"א מפי זקנו הרה"ק **רבי שלום אליעזר מראצפערט** זיע"א אשר היה עד ראיה למעשה זה.

בעת אשר התגורר רבי שלום אליעזר בעיר טארנא, הגיע לכבודו אחיו הרה"ק **רבי יחזקאל משינאווא** זיע"א, לשבות את שבתו בעיר. הוא הגיע ביום חמישי בשעה שמונה בבקר, ברכבת המגיעה לטארנא, ורבים מתושבי העיר יצאו לקבל את פניו, בתחנת הרכבת.

בין הבאים היה יהודי שנזקק לישועה, שנגש להזכיר את בקשתו בפרטות, יש בבעלותו בעיר בגן גדול עם דירות רבות, המושפרות למשפחות המתגוררות בו, ומשם מקור מחייתו שנים רבות.

לאחרונה, קבל הודעה מאת הממשלה, כי הבגן מסכן מחמת יושנו, והוא

בסעודה השלישית פתח רבי נחום בדברי התעוררות ודרש, "כתוב בתורה 'שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך', רבונו של עולם, כבר קימת רישא דקרא, 'שלח תשלח את האם', שלחת את האם מעולם הזה.

ענה מבקשים אנו ממך ומתחננים, אגא רבונו של עולם, קים בנו גם את הסיפא דקרא, 'ואת הבנים תקח לך', קח לך בתורה את בניך כנסת ישראל הנקראים בנים למקום, וגאלם מהגלות המרה".

בני בינה, בשמעם את הדברים יוצאים מפי הרבי, ידעו על מה פנו, והבינו כי רוח ה' דבר בו, ביצעו את המתרחש, אף כאשר החזיקו את הבשורה המדאיכה בסודי סודות. אכן עם צאת השבת לאחר שהבדיל, חלץ הרבי את מונעליו, ונכנס אל הרבנית לנחמה בדברי תנחומין. (צדיק מה פעל)

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו (כב ח)

בערב ימיו, יצאו מקרביו של הרה"ק רבי **משה מרדכי מלעלוב** זיע"א, ורכשו עבורו בעיר טבריה בקתה חרבה, שהשתיכה בעבר להרה"ק הברכת אברהם מסלונים זיע"א, מאחר יותר התבטא רבי משה מרדכי ואמר, "יש לי זכיה לגור בדירה הזאת".

לכבוד הרבי נערכו בה שפוצים נרחבים, בין היתר הוסיפו ובנו בה מקנה טהרה, כידוע שבכל מקום בו היתה לרבי דירה, הקפיד שתהיה צמודה לה מקנה פרטית משלו, באמרו, "בדור הזה אנשים מחפשים

המשפחות אשר גרו שם עד יום האתמוול, והוא נקבר חי תחת המופלת.

נגשה אפוא אשת הערל אל שופט העיר, והאשימה את היהודי בעל הבגין במייתת בעלה, באשר הוא לא הרס אותו כאשר נצטוו על ידי פקידי הממשל. שוב בא היהודי אל הרבי משינאנאוא להזכיר את עצמו, והרבי ברכו בהצלחה.

לנסוף יצא הפסק שהיהודי אינו אשם במייתתו, כיון שהוא רוקן את הבית ביום שלפני האסון. עם כל זאת, חיבוי השופטים לזון את האלמנה, עד אשר תנשא לאחר. אחר מספר ימים כבר נשאה הערלית לאחר, והיהודי יצא מפל הפרשה בכי טוב, ויהי לנס. (אלה מסעי)

ולא אבה ה' אלוקיך לשמע אל בלעם ויהפך ה' אלוקיך לך את הקללה לברכה כי אהבה ה' אלוקיך (כו)

בעת היות הרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א מסתופף בבית מדרשו של הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זיע"א, הוא נפל לפתע בעצומה של שבת קדש לחלשה גדולה, בשל מחלה בראה בה לקה, וירק דם רב.

במוצאי שבת קראו הרבי לחדרו, נתן לו גרעיני קפה קלוי, ויצוה עליו ללועסם, רבי אהרן עשה כדבריו, וכרגע כמימריה חלפה ועברה מחלתו מהרה, כאילו לא היתה לו מעולם, הוא חש עצמו בבריאות איתנה, ויהי לפלא.

כשספרו זאת לרבי מבעלזא, נענה ואמר, כל היום נצבה מול עיני המלה "ויאה",

מחייב להרסו כליל. בהשתדלות מרבה, עלה בידו לסדר את הענין אצל פקידי הממשלה, שיניחוהו לנפשו, גם כאשר קבל אחר זמן הודעה נוספת להרס את הבגין המסכן, פעל בענין כבראשונה, ואנשי השלטון העלימו עיניהם ממנו.

בעת קבל הודעה שלישית, והוא חושש שכבר לא יוכל להשתמט מהם, ויצטרף להרס את הבגין מהמסד עד הטפחות. נפשו בשאלתו, שהרבי יברכנו בדבר ישועה מאחר וכל פרנסתו משכירות הבגין הגדול.

ויהי כשמע הרבי משינאנאוא את דברי היהודי, שאל אותו, "האם כבר התפללת", השיב הלה בשלילה, אמר לו הרבי, "דע, שאסור לך להתחיל בתפלה, עד שתלך ותרוקן את כל הבגין מדיריו".

בעוד היהודי עומד משתומם מתשובת הרבי, המשיך רבי יחזקאל בהקפדה ואמר, "היתכן לעשות כזאת, להעמיד משפחות רבות במקום סכנה, כבר בפעם הראשונה כאשר קבלת צו הריסה מפקידי הממשלה, היה עליך לצית לו, למחר ולהוציא את כל הדרים בו, ולהרוס הבגין".

אשר על כן, תלך בזריזות עוד לפני התפלה, ותפנה את הבגין מיושביו". שמע האיש לקול הרבי, ופנה בזריזות את כל השוכרים, דיירי הבגין המסכן. ויהי ממחרת, נשמע לפתע פתאום בעיר טארנא קול רעש גדול, הבית ההוא קרס ארצה.

בנכות הציות לדברי הרבי, היה הבית ריק מאדם, מלבד נכרי אחד שלא ידע שהמבנה מסכן, והגיע לפי תמו אל אחת

הַשִּׁבוּ הַיֶּלֶד בְּתַמִּימוֹתָיו, כְּשֶׁהוּא מֵרְאֶה בְּאַצְבָּעוֹ לְמַרְחוֹק, "וְכִי אִין אַתָּה רוֹאֶה כִּי חֲזִיר עוֹבֵר שָׁם בְּמַרְחָק, הֲרִי קֹמֵא לָן (ברכות כה). 'פִּי חֲזִיר כְּצוֹאֶה עוֹבְרָת', שְׂאָסוּר לומר לַפְּנִי דְבָרִים שְׂבָקְדָשָׁה, לְכֹן פְּסָקְתִי מִדְּבוּרִי".

לְיָמִים אָמַר ר' אִיטְשָׁה מְחַנְצִין, בְּשַׁעֲרֵי זוֹ הַפְּרָתִי בּוֹ מִיָּד שְׂלֵא רַק לְגָאוֹן בְּתוֹרָה יִצְמַח וַיִּתְעַלֶּה, אֲלָא גַם כִּי מִיַּחַד הוּא בְּקֻדְשָׁה וּבְקִטְוָהּ. (ממענות אריות ע"פ אבירי הרועים)

וּשְׂנֵאָה הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר בְּרִיתָתָא וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְחָהּ מִבֵּיתָהּ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן אֲשֶׁר לְקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה (כד ג)

בִּירוּשָׁלַיִם הָעֵתִיקָה הִיָּה בְּחֹר שְׁהִתְפָּרְסָם כְּשֶׁקָּדְוָן עֲצוּם, כְּאֲשֶׁר הָיוּ חֲבָרִיו שְׂבִים בְּעָרְב לְבֵיתָם, וְהָיוּ מְנִיחִים אוֹתוֹ מִעֵן בְּסוּגְיָא לֵיד הַחֲלוֹן, יְכוּלִים הָיוּ לְפָגֵשׁ בּוֹ עִם בְּקָר בְּאוֹתָהּ תְּנוּחָה בְּהַ הַנִּיחֹהוּ אִמְשׁ.

כְּשִׁישָׁהָ אוֹתוֹ בְּחֹר שָׁנָה אַחַת בְּחֲבָרוֹן, לְקַח אוֹתוֹ הַשִּׁדִּי חָמֵד יִצְ"ל וְרָקַד עִמּוֹ, בְּאִמְרוֹ שְׂרוּקַד הוּא עֵתָה עִם סֵפֶר תוֹרָה חִי.

לְיָמִים נָשָׂא אוֹתוֹ בְּחֹר וְהָיָה שׁוֹקֵד עַל תְּלַמוּדוֹ כְּבַתְחִלָּה, בְּאַחַד הַלֵּילוֹת חֵלֶם הַכֹּף הַחַיִּים יִצְ"ל, וְהָנָה הוּא מְשַׁתַּף בְּהַלְוִיָּהּ, כְּאֲשֶׁר שָׂאֵל מִי הַנְּפֹטֵר, עֲנוּהוּ שְׂזָה צוֹרֵב פְּלוּנִי, אוֹתוֹ תְּלַמִּיד חָכֵם צָעִיר שֶׁהַכֹּף הַחַיִּים הִכִּירוֹ הַיֵּטֵב.

כְּשִׂישָׁאֵל לְסַבַּת הַפְּטִיָּרָה, עֲנוּהוּ כִּי הָיוּת וְאִשְׁתּוֹ הָיְתָה צְרִיכָה לְהַנְּשֵׂא לְבָן זֹנָגָה הָאֲמַתִּי, וְהוּא כְּבַעֲלָה מְעַכֵּב הַדְּבָר, לְכֹן נִגְזַר עָלָיו לְהַפְּטֵר, שְׂכֵן דוּחִים נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ, מִפְּנֵי בָן הַזֹּנֵג הָאֲמַתִּי.

וְלֹא יִדְעֵתִי עַל מָה וְלָמָּה, בְּחֻסְדֵי הַשִּׁי"ת עֲלָה בְּיָדִי לְהַמְתִּיק זֹאת, וְלִהְפֹּךְ אֶת הַמְּלָה רְאֵה לְאוֹתִיּוֹת "וְרָאָה", דְּהִינּוּ יָרְאת שְׂמַיִם.

נִלְמַד מִכֹּף מוֹסֵר הַשֶּׁכֶל, לְפַעֲמִים יְכוּלִים גַּם גְּרַעֲיָי קֶפֶה קְלוּי לְהִבְיָא רְפוּאָה גְּדוּלָּה, וְיֵשׁ כַּח בְּיַד הַצְּדִיק לְהַפֵּךְ אוֹתִיּוֹת כְּמוֹ צָרָה לְרָצָה, נִגַּע לְעִנְיָ, פֶּשַׁע לְשִׁפְעוֹ, וְכֹן רִיָּאָה לְרָאָה.

לְיָמִים אָף הִרְהִי"ק רַבִּי אֶהְרֹן רָאטָה זִיע"א עֲצֻמוֹ, נִהַג כֹּף. הַגִּיעָה לְפְנֵיו אִשָּׁה עֲקָרָה לְהַזְכִּיר אֶת עֲצֻמָּהּ, וְהוּא הוֹרָה שְׂתַבִּיא לוֹ קַעֲרָה מִכֶּסֶף לְלִיל הַסֵּדֶר, וְנִהְפֵךְ מֵעֲקָרָה לְקַעֲרָה וְהָיָה יְלָדָה בְּשַׁעֲרֵי טוֹבָה. (הרבי המדוּש)

וְהָיָה מְחַנְּדֵי קִדּוּשׁ וְלֹא יִרְאֶה בָּךְ עֲרוּנָת דְּבָר וְטָב מֵאֲחֵרֶיךָ (כג טו)

עוֹד בְּהִיוֹת הִרְהִי"ק הָאֲבִי נִזְר זִיע"א יְלָד קֶטָן, נִהְיִים הָיוּ הַלּוּמְדִים לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִמּוֹ בְּדַבְרֵי תוֹרָה, לְשִׁמְעַת אֶת פְּלוּלִיו, וְלִהְתַּעַנְג מְחַרְפּוֹתוֹ. אֲרַע פַּעַם, בְּהִיוֹתוֹ בֶּן שְׁבַע שָׁנִים, פָּגַשׁ בּוֹ ר' אִיטְשָׁה מְחַנְּצִין, בְּלָכְתוֹ בְּשׁוּקֵי הָעִיר, הִתְלַוָּה אֵלָיו, וְהַחֲלִל לְשׁוֹחֵם עִמּוֹ בְּדַבְרֵי תוֹרָה.

שָׁעָה אֲרָכָה הִתְהַלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחַדְיוֹ, כְּשֶׁהֵם מִפְּלִפְלִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה, שְׂקוּעִים בְּדַבְרֵיהֶם, עַד שְׂלֵא הִבְחִינוּ הֵיכֵן הֵם, נִשְׁכַּח מִלְּבָבָם כִּי עוֹמְדִים הֵם בְּאֲמָצֵעַ הַשּׁוּק, בֵּין הַסּוּחָרִים וְהַבְּהֵמוֹת.

לְפַתַּע נִשְׁתַּתַּק הַיֶּלֶד, נִעְמַד דָּם וּפְסַק מִפְּלוּלוֹ, ר' אִיטְשָׁה מְקַשָּׁה וְהַיֶּלֶד מְחַרֵּשׁ. אִיטְשָׁה שׁוֹאֵל וְהַיֶּלֶד שׁוֹתֵק. נִתְיָרָא ר' אִיטְשָׁה שְׂמָא אֲרַע מְשָׁהוּ, וְשָׂאֵל, "מִדּוּעַ אֵינְךָ מְשִׁיב לִי", הַבֵּית בּוֹ בְּדָאָגָה וּבְחָשֵׁשׁ, שְׂמָא אֵינוֹ חֵשׁ בְּטוֹב, אוֹ אוֹלֵי מְצִיק לוֹ דְּבַר מָה.

וְכַתֵּב לָהּ סֵפֶר בְּרִיתָתָ וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן אֲשֶׁר לָקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה (כד ג)

סֵפֶר הרה"ק **רבי משולם פייש מטאהש** זיע"א. מעשה באשה בגלילות העיר קאלוב, אשר היתה עגונה מבעלה כמה שנים, הגיעו עדים שהעידו כי בעלה מת, אבל היה שאלה האם אפשר לסמוך על עדותם, וכמה גדולים נשאו ונתנו בדבר, ולבסוף התירוה להנשא.

ראש המתירים היה הגאון מטרטש ז"ל בעל שו"ת שמן רוקח, אבל הרה"ק **רבי יצחק אייזיק מקאלוב** זיע"א, התנגד ויצא נגד התר זה בתקף.

אחד מגדולי וקדושי הדור בימים ההם, ערף מכתב ארף אל הרבי מקאלוב, ובקש שיודיעו לו הטעם, מדוע הוא מסרב להסכים להתר זה, ומעגן את האשה ללא סבה, אם לא יודיע לו טעם אסורו, יצא נגדו במקלו.

רבי יצחק אייזיק לא ענהו דבר, ועמד בדעתו לאסור. לבסוף בא הרוג ברגליו, בעלה של האשה שב לביתו, ואז הבינו למפרע טעמו של הרבי שראה זאת ברוח קדשו. על ידי מעשה זה נתפרסם שמו של הרבי מקאלוב ביותר בכל המדינות. (עבודת עבודה)

כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבר עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו (כד ה)

דרבו בקדש של הרה"ק **רבי מאיר הלוי מאפטא** זיע"א בעל **אור לשמים**, היתה למשמש באמצע הסעודה בקפסת הטבק אשר בידו, ונתוף כף להעבירה מיד ליד.

בליל שבת קדש, במהלך סעודת שבע ברכות של חתנו הרה"ק **רבי מנחם מנדל**

התחנן הכף החיים, הניחו לו, ואפעל כדי שיפטרנה בגט פדת משה, ויחיה ולא ימות. ענהו מן השמים, כבר נגזרה גזרה. מיד התעורר הכף החיים משנתו, ירד לבית הכנסת "שושנים לדוד", שעמד תחת חדרו, פתח את ארון הקדש, והחל להעטיר בתפלה רחמים על אותו עלוי מתמיד.

משמים תפלתו בהשתפכות הנפש, שב לחדרו ונרדם בשנית. בחלומו, הראוהו את המלואים שראה בחלומו הראשון, והנה הם באים לקראתו ומטת הנפטר ריקה, כאשר ראוהו אמרו לו, "משמים שמעו תפלתך, והננו נותנים לך שלשים יום לתקן הדבר בגט פטורין".

עם בקור קם הכף החיים, פנה לשיבת פורת יוסף, ואמר לחתו, "רצוני שתגרש את אשתך תכף ומיד, ואני אסדר לך הגט". פנה אליו האברך בתמיהה ואמר, "מדוע יבקש רבנו זאת".

ספר לו הכף החיים את חלומו, וכי נתנו לו שלשים יום לתקן הענין. אך החתן הצעיר בטל את דברי הכף החיים ואמר, 'דברי חלומות לא מעליו ולא מורידיו', ככל שהפציר בו כי הדבר לטובתו, לא אבה שמוע.

כמה פעמים הטריח הכף החיים את עצמו לשיבת פורת יוסף" למען מטרה זו, אך העלה חרס בידו. ביום השלשים לחלום עם השקיעה, נפל לפתע אותו בחור ונפטר לבית עולמו בקצור ימים ושנים. לאחר זמן מה קבלה רעיתו חליצה, ונשאה לאדם פשוט. (אבירי בבל ע"פ תולדות מנחם עמ' רו)

המעשה הזה, עד שהגיעו הדברים לאזני המגיד, אולם כאשר ספרו לפניו את המעשה, הבחין רבי משה לייב כי נחא ליה בזה.

ויהי אחר מספר שנים, נסתלק רבי דב בער, ואותו משרת חלה קשות, עד שנטלה ממנו הרגשת ידיו ורגליו, ואמו הולכתו אל רבי מרדכי מנעשכז, ועו הגיעו עדיה עזוז נפלאותיו.

נענה לה רבי מרדכי ויצא אל החולה, ראהו מטל בעגלה, ויכרהו ויאמר לו, "כבר יסרוך בנעוריי, ואיך צריך לסבל יותר, התרפא ועמד, כי בריא אתה", וכן היה, החולה קם ועמד כשהוא בריא לחלוטין. (לישרים תהלה)

ולא ימחה שמו מישראל (כה ו)

במה מחסידיו של הרה"ק רבי אברהם מסוכוטשוב זיע"א בעל אבני נזר ואגלי טל, באו לפניו, וספרו לו מהנעשה והנשמע. נתגלגלה השיחה על פלוני, שהיה רחוק משמירת על תורה ומצוות, כאשר הזכיר החסיד את שמו של אותו יהודי, פלט קללה מפיו והוסיף, "ימח שמו".

גער הרבי באותו חסיד ואמר לו, האם יודע אתה מה הדין במומר שמת בלא בנים, מששטק החסיד ולא ידע מה עליו להשיב, אמר לו הרבי, מבאר בירושלמי שגם אשת מומר, חייבת בקליצה.

הלא החליצה באה במקום יבום, ובתורה נאמר מפרש שמצות יבום היא למען לא ימחה שמו מישראל, הרי שהתורה הקדושה דאגה אפלו למומר שלא ימחה שמו, ואתה עומד ואומר עליו "ימח שמו". (אביר הרועים)

מגלאגוב זיע"א בן הרה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ זיע"א, אבדה לפתע הקפסא בין החפצים שהיו מונחים על השלחן.

האור לשמים חפש מעט אחר הקפסא, וחתנו החתן היושב לצדו שהבחין בדבר, ראה אותה, והושיטה לפי תמו ליד חותנו המחפש אחריה.

אך לתדהמתו, במקום לראות סימני קורת רוח על מציאת האבדה נתחורו פני הרה"ק מאפטא, אזיל סומקא ואתי חורא, כשהוא נסער עד מאד, איך השתמש בחתן באמצע שבועת ימי המשתה שלו.

מרב התפעלות אמר אז החתן לחותנו, "מי יתן שביל התקדש יום הכפורים, בעת אמירת 'כל נדרי', אזכה למעין הרהור תשובה שראיתי עכשו אצל חותני". (מפי ספרים וסופרים)

ארבעים יבנו לא יסיף פן יסיף להכתו על אלה מכה בה נקלה אחיד לעיניך (כה ג)

בהיות הרה"ק רבי מרדכי מנעשכז זיע"א בצעירותו בצל רבו הרה"ק רבי דב בער ממעזריטש זיע"א, הגיע הנער משרת המגיד לאכסניתו, לבקש מאתו דבר מה.

לפליאתו הרבה, כאשר אר וראהו רבי מרדכי מנעשכז, צוה על אנשי סיעתו להניחו על השלחן, וליסרו, על דרך השחוק. שב המשרת למקומו סר, זעף ונאנח, הבחין בו הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זיע"א, ושאלו, מדוע פניך רעים היום.

המשרת הזועף ספר לרבי משה לייב את אשר ארע עמו, וירע הדבר בעיני הרה"ק מסאסוב, ויעק על כך בקול, איך נעשה

מלוה מלכה

ספרים מהבעל שם טוב ורמלמידיו

היה אוֹבד עצות, וְנָסַע אֶל הַחֲתָם סוֹפֵר זְצ"ל לבקש את עֲזָרָתוֹ.

גַּעַר בו החתם סופר בתקיפות, היאף הרהיב עז בנפשו למול אדם מבגד ללא נסיון רב בכף, ואמר לו כי אין ברירה אחרת, צריכים הם למסר את נפשם, למען הציל את הצבור כלו מן הסכנה.

הַחֲתָם סופר יעץ לקחת את החולה האנוש בעגלה, באמתלא שהם נוסעים לרופא גדול בעיר אחרת, ויסעו עליה הרב והמוהל, וכשגיעו סמוך לנהר דונבה, יסיעו את העגלה אל תוף המים, והם יעלו לכפרה עבור הכלל כלו.

קַבְלוּ השלטה את הדבר על עצמם, קדשו את עצמם בסלודין למסר נפשם על קדשת השם, ויצאו לדרך כאשר גזר עליהם החתם סופר. אפס, כי סמוך לנהר הבחינו באדם אחד שעמד באמצע הדרך, עצר את העגלה, ושאל אותם לאן הם נוסעים.

הַשִּׁיב לו הרב דברים פהויתם, ואז נענה הלה, "בטלנים, יש לי מעט מים בצלוחית, שימו מעט מהמים הללו על מקום המכה, ומיד יתרפא". אכן כן עשו בו במקום, הגר החולה נתרפא מיד, והוא חזר לביתו בריא כשאר כל אדם.

לְאַחַר זמן הבהיר להם החתם סופר, כי לא היתה בידו ברירה אלא להזעיק את אליהו הנביא בעצמו, שיחיש רפואה לנמול, ובזכות שקבלו על עצמם מסירות נפש עבור כלל ישראל, זכו שאכן התגלה להם אליהו הנביא בכבודו ובעצמו, והחיש ישועה ורפואה לחולה. (ספר זמלנא)

שְׂמַעְתִּי מפּי הַחֲסִיד הַרַב מִשֵּׁה שׁו"ב מאנשקראב, אשר זכה ללמד בחצר הקדש סדיגורה בעודנו נער, והיה נלח בשעת מעשה.

הִיָּה זה במוצאי שבת קדש, החסידים הזקנים ישבו ודברו בספורי חסידות אודות הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, לפתע נפתחה הדלת, הרה"ק רבי אברהם יצחק מסדיגורה זיע"א נכנס לקלויז, ושאל אודות מי מדברים.

הַשִּׁיבוּ החסידים במורא, כי הם משוחחים עתה אודות הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב, ואף הוסיפו ואמרו לרבי, "חסידים אומרים, כי אם מדברים במוצאי שבת קדש מהרבי מברדיטשוב, הוא סגלה להמתקת הדינים".

נַעֲנֶה הרבי, "אמת, אמת, כשמדברים מהרבי מברדיטשוב הוא סגלה להמתקת הדינים, אבל כשמדברים מאבי זקני, הרה"ק רבי שלום שניא מפרהוביטש זיע"א, היא סגלה להמתקת הדינים בשרשם. (כרם בית ישראל)

אָחַד מרבגי הקהלות הסמוכות לפרשבוגר, קבל על עצמו לגיר גוי אשר היה מוכח מדבריו כי כל כונתו לשמים, וכי הוא מוכן לקבל על עצמו באמת ובתמים על תורה ומצות בשלמות.

מִיָּד לאחר המילה חלה הגר הנמול במחלה קשה, עד שהרופאים התנאשו מרפואתו, והיתה סכנה גדולה מרפפת על תושבי האזור כלו, אם הוא ימות בשל מעשה המילה. הרב

יומא דהילולא

והלָאָה יַדְעוּ הַכֹּל, כִּי הוּא שׂוֹף לַכַּת הַחֲסִידִים.
בְּאִשֶּׁר בְּקוֹשׁ הַלְּחִיבִי אֶת גְּדֻלּוֹתוֹ, עֵסֶק בְּכִמְהָ
 מִיָּנִי מִסְחָר, אֶחָד מֵהֶם הִיָּה 'רוֹקְחוֹת'
 בְּהָ הַכִּיָּן סָמִי רְפוּאָה לְגוֹף, וּבַד בְּבַד סָמִי
 רְפוּאָה לְנַפְשׁ, אִף בְּכָל עֲסוּקוֹי הִיָּה הַמְּסַחֵר
 טַפֵּל וּלְלַמֵּד תּוֹעִים בְּיָנֵה עֶקֶר.

אֲמָרוּ עָלָיו שֶׁהִסְפִּימָה דַּעְתּוֹ לְהַכְנִס לְמִקְוֹמוֹת
 שְׁפָלִים כָּל כָּף, שְׁאֲפָלוּ קַדְמוֹנִים לֹא
 הֵינּוּ לְהַכְנִיס עֲצָמָם לְשָׁם, מִשְׁחָק הִיָּה
 עִם פְּשוּטֵי הָעַם מִשְׁחָקִים כְּעָרְכָם, וּבִאֲוֹתָהּ
 שְׁעָה מִצִּילָם מֵעֲבָרָה, וּמְכַנְּסֵי בָהֶם הִרְהוּרֵי
 תְּשׁוּבָה. כְּשֶׁהִמְקַשְׁלָה שְׁלָלָה מִמֶּנּוּ אֶת רִשְׁיוֹן
 הַרוֹקְחוֹת, הִחֵל לְסַחֵר בְּעֲצִים, פְּעָמִים רַבּוֹת
 בְּקָר בְּדִנְצִיג לְרַגֵּל מִסְחָרוֹ, וּבִאֲוֹתוֹ זְמַן הַחֲזִיר
 רַבִּים לְמוֹטָב. (הַכְּמִי יִשְׂרָאֵל)

הִרְאִישׁוֹן שֶׁהִעֲמִידוֹ עַל דְּרָכֵי הַחֲסִידוֹת הִיָּה
רַבִּי מִטְּשָׁה לִיבֵי מַסָּאָוִב, אַחֵר נִשְׂא
 רַגְלָיו וְהִגִּיעַ אֶל הַמַּגִּיד **מִקּוּזְנִיץ**, גַּם **רַבִּי דָּוִד**
מִלְעֵלֹב הִשְׁפִּיעַ עָלָיו מְאֹד הַחֲסִידוֹת, וּבִעֲצָתוֹ
 נָסַע אֶל הַחוּזָה **מִלּוּבְלִין**.

הַתְּקַשְׁרוּתוֹ אֶל הַרְבֵּי מִלּוּבְלִין הִיָּתָה בְּכַטּוּל
 עֲצוּם. רַבּוֹ הִעֲרִיכוּ עַד מְאֹד וּכְנָהוּ
 "חֲכָם". אַכֵּן דְּבָרָיו הָיוּ מְחַכְּמִים עַד מְאֹד,
 עַד שֶׁאֲמָרוּ שֵׁישׁ לְהַתְּיַגַּע אִף בְּשִׂיחַת חֲלִין
 שְׁלוֹ, וְכִי יֵשׁ לְהַעֲמִיק בְּלִשׁוֹנוֹ כְּמוֹ שְׁמַעֲמִיקִים
 בְּחוּבַת הַלְּבָבוֹת, שְׁכָל דְּבָרָיו הֵמָּה דְּבָרֵי מוֹסֵר,
 מְכַבְּשׁוֹ שֶׁל עוֹלָם.

בְּאִשֶּׁר הִחֵל הַיְהוּדִי הַקְּדוֹשׁ לְהַנְהִיג עֲדָה
 לְמִבְחָרֵי וְחֲרִיפֵי חֲסִידֵי לּוּבְלִין, הִתְקַשֵּׁר
 אֵלָיו בְּעִבּוּתוֹת אַהֲבָה, וְהִיָּה בְּטַל אֵלָיו בְּיוֹתֵר,
 לְאַחַר פְּטִירָתוֹ נִתְקַבְּצוּ אֵלָיו רַב הָעֲדָה, וּבְקִשׁוֹ
 לְקַבֵּל מְרוֹתוֹ.

רַבֵּנוּ נוֹלַד בְּשָׁנַת תַּקכ"ו, לְאָבִיו **רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ**
הַמַּגִּיד מִזְאֲדֵי סְלָאב, בְּעַל עֲשָׂרָה לְמֵאָה
 וְאַרְצָן צְבִי. אָבִיו בְּתַחֲלָה הִתְנַגֵּד לְדַרְךְ הַחֲסִידוֹת,
 אִף בְּעִקְבוֹת פְּגִישׁוֹתָיו עִם **רַבִּי דָּוִד מִלְעֵלֹב** וְעַם
הַרְבֵּי מִלּוּבְלִין, קִהָה הַתְּנַגְדוֹתָיו, וְשִׁמַּח בְּדַרְכּוֹ
 שֶׁל בְּנוֹ, כְּאֲשֶׁר עָמַד עַל גְּדֻלּוֹתוֹ הָעֲצוּמָה.

בְּהִיוֹתוֹ גַּעַר רַךְ בְּשָׂנִים, רָגַז עָלָיו הַמְּלַמֵּד,
 עַל שֶׁתְּפִיסָתוֹ קוֹשָׁה וְאִינוֹ רוֹאֶה בְּרַכָּה
 בְּתַלְמוּדוֹ, עַד אֲשֶׁר גָּעַר בּוֹ וְהוֹצִיאֹ מִבֵּיתוֹ,
 וְאָמַר לוֹ, לֶךְ לְדַרְכְּךָ, מִמָּךְ כָּבֵר לֹא יִהְיֶה
 לְמִדּוֹ. לִיָּמִים סָפַר רַבֵּנוּ, "מֵלִים אֵלּוֹ פָּגַעוּ בִּי
 קוֹשׁוֹת וְקָרְעוּ אֶת לְבָבִי, רִצְתִי אֶל הַנְּהָר וְשָׁם
 בְּכִיתִי, פָּרַקְתִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר הִיָּה עַל לְבָבִי,
 עַד אֲשֶׁר אָגַרְתִּי כַּחַ, וְהַחֲלַטְתִּי שְׁלֵא לְהַתְּיַאֵשׁ,
 אֵלָּא לְשׁוּב אֶל בֵּית הַמְּדַרְשׁ וּלְנִסּוֹת שׁוּב.

בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ יֵשֵׁב יְהוּדִי בְּשֵׁם ר' אַבָּא, אֲשֶׁר
 שְׁקוּעַ הִיָּה בְּתַלְמוּדוֹ, בְּקוֹשְׁתּוֹ שְׁתִּיתָן לִי
 אִיזָה סוּגְיָא לְלַמֵּד, וְאַחַר יָבִחַן אוֹתִי. הוּא בְּחַר
 בְּסוּגְיָא בְּמִסְכַּת בְּבָא קָמָא דִּף כּד, הָאֵם לִיעוּדֵי
 תוֹרָא אוֹ לִיעוּדֵי גְבָרָא, נְסִיתִי לְלַמֵּד בְּעֲצָמֵי
 אִף לֹא עֲלֵתָה בְּיָדִי, הוּא לֹא הַתְּיַאֵשׁ מִמֶּנִּי,
 אֵלָּא סִיעַ בְּעֵדִי, וְאֵז זְכִיתִי וְנִפְתַּח רֵאשִׁי, הַחֲלַתִּי
 לְשָׂאֵל שְׂאֵלוֹת מְחַכְּמוֹת, עַד אֲשֶׁר הִתְפַּעַל מִמֶּנִּי
 בְּיוֹתֵר, הוּא אֲשֶׁר עוֹדֵדֵנִי, וְאִף שְׁלַחְנִי לִישִׁיבָה
 לְלַמֵּד תּוֹרָה. אֵז נָסַע רַבֵּנוּ לְלַמֵּד בִּישִׁיבַת הַגָּאוֹן
רַבִּי יִרְמְיָה מִמַּאטְעֵרִיסְדוֹרְף. (רַמְתִּים צוֹפִים)

בְּצַעֲנִירוֹתוֹ עַת הִיָּה סְמוּךְ עַל שְׁלַחַן חֲתָנוּ,
 יְעוּד לֹא נוֹדַע בְּרַבִּים כִּי לְבוֹ נוֹטָה
 לְחֲסִידוֹת, רְאוּהוּ נִכְנָס לְסִפָּה בְּחָג הַסְּכּוֹת,
 וּלְפָתַע מִתְחִיל לְרוּץ וּלְצַעֵק, וּלְנַשֵּׁק אֶת
 מְחִיצוֹת הַסִּפָּה וְאֶת הַרְצָפָה, עַד כִּי הִיָּה נִרְאָה
 כְּמִשְׁתַּעַף ח"ו מִרַב הַתְּבַעְרָה, מֵהַיּוֹם הַהוּא

הרה"ק רבי שמחה בונם בונהרד מפשיסחא זיע"א

וְנֶשֶׁק לָהּ מִקְרֵב לָב, וּבְדַמְעוֹת שְׁלִישׁ וּבְחִשּׁוֹקָה נִפְלְאָה הִיָּה מוֹכֵן לְהַקְרִיב אֶת עֲצָמוֹ כְּלִיל עַל מִזְבֵּחַ קִדְשֵׁי הַשֵּׁי"ת. (שמחת ישראל)

רַבְנוּ הִנְהִיג שִׁיטָה חֲדָשָׁה בְּחִסְדוֹת, בְּמָקוֹם הַהֲתַלְהֻבוֹת דְּקִדְשָׁה וְשִׁלְטוֹן הַרְגָּשׁ שֶׁל הַחִסְדוֹת הַמְקוֹרִית, קָבַע אֶת שִׁלְטוֹן הַשֶּׁכֶל הַשׁוֹכֵן בַּמּוֹחַ. כִּיסוּד עִקְרֵי בְּחִסְדוֹת. קָבַע אֶת הָעֵינָן בְּתַלְמוּד וּבִסְפָרֵי הַמְהַר"ל, לְעִמַּת זֹאת הַזְּנִיחַ לְגַמְרֵי אֶת הָעֵינָן בְּסִפְרֵי קְבָלָה וְסִתְרֵי תוֹרָה, וְהַשְׁמִיעַ תּוֹרוֹתֵינוּ רַק עַל פִּי מֵאֲמָרֵי הַתַּלְמוּד וְהַמְדַרְשִׁים. (הרבי מאצאק ושיטים גיבורים סביב לו')

בְּאַחֲרִית יָמָיו הָיָה סֵגִי נְהוּר, בְּרֵאִיתוֹ הָרוּחָנִית רָאָה כָּל אֲשֶׁר נִצְרָף, אַךְ רֵאִיתוֹ הַגְּשָׁמִית כְּהִתָּה, שָׁאֵל אוֹתוֹ בְּעַל הַדּוֹדָאִים **בְּשׂוּדָה**, מַדּוּעַ אֵינוֹ מֵרְפָא אֶת עֲצָמוֹ, הָרִי כְּתוּב 'וְנִשְׁמַרְתֶּם מֵאֵד לְנַפְשֵׁיכֶם', הַשִּׁיב וְאָמַר, מֵה שְׂזָקוֹק אֲנִי לְרֵאוֹת, רוֹאֶה אֲנִי, וְמֵה שְׂאִינֵי זָקוֹק לְרֵאוֹת, מַדּוּעַ שְׂאָרָאָה.

בַּחֲדָשׁ אֶלּוּל תַּקֵּפ"ז שְׁנַת הַשָּׁשִׁים וְאַחַת לְחֵינָיו, חָלָה בְּמַחְלָתוֹ הָאַחְרוֹנָה, בִּי"ב אֶלּוּל, נִסְתַּלַּק לְחֵי עוֹלָמִים, מְנוּחָתוֹ כְּבוֹד בְּפִשְׁיִסְחָא, סְמוּךְ וְנִרְאָה לְרַבּוֹ הַמְבָרְקָה, הַיְהוּדֵי הַקְּדוֹשׁ. **בְּנוֹ** יְחִידוֹ הַרְה"ק **רַבֵּי אַבְרָהָם מִשָּׁה זִיע"א**, חֲתָנָיו הָיוּ רַבֵּי אֶלִימֶלֶךְ אוֹסְטְרִיָּה, רַבֵּי לױ יֶצְחָק דְּנִצְיָגֵר. דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ נִקְבְּצוּ בְּסִפְרֵים קוֹל שְׁמָחָה, קוֹל מְבֹשֶׁר, מְדַרְשׁ שְׁמָחָה, וְעוֹד. (הרבי רבי בונם מפשיסחא)

מֵאֲמָרוֹתָיו

אֲשַׁמְתוּ שֶׁל הָאֲדָם אֵינָה בְּזָה שֶׁהוּא חוֹטֵא, כִּסְיוֹנוֹ גְּדוֹל, וְכַחוֹ אֶפְס, וְמֵה יַעֲשֶׂה הַבֵּן וְלֹא יִחְטָא. אֲשַׁמְתוֹ הִיא שְׂאִינוֹ עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, זֶה הָרִי יְכוֹל לְעֲשׂוֹת בְּכָל רְגַע (חִסְדִּים מִסְפָּרִים)

בֵּין תַּלְמִידָיו הַרְבִּים נִמְנִים, **רַבֵּי מְנַחֵם מְנַדֵּל מְקוֹצֵק, רַבֵּי יֶצְחָק מוֹוֶרְקִי, הַחֲדוּשֵׁי הָרִי"מ, רַבֵּי יַעֲקֹב אֲרִיָּה מְדוּזְמִין, רַבֵּי מְרִדְכֵי יוֹסֵף מֵאִיזְבִּיצָה, רַבֵּי זוֹשָׁא מִפְּלוֹצֵק, רַבֵּי חֲנוּךְ מֵאֶלְכַסְנֵדֶר, רַבֵּי אֶלְעָזָר מִסּוֹכְצוֹב, רַבֵּי יִחְיָאל מֵאִיר מִמּוֹגֵלְנִיצָא, רַבֵּי שְׁמוּאֵל אַבָּא מִזְכֵּלִין, רַבֵּי פִּיבֵל מִגְרִינְצָא, רַבֵּי שְׁמוּאֵל מִשֵּׁינְאוּהוּ,** וְעוֹד.

אָמַר תַּלְמִידוֹ הַחֲדוּשֵׁי הָרִי"ם, עַד פְּשִׁיֶּסְחָא, הִיָּתָה הַחִסְדוֹת פְּרוּשׁ לְתוֹרַת הַבַּעַש"ט וְהַנְהַגְתּוֹ, מִכָּאֵן וְאֵילָף, הַכֹּל פְּרוּשׁ לְתוֹרַת הַרְבֵּי מִפְּשִׁיֶּסְחָא וְהַנְהַגְתּוֹ.

תַּלְמִידָיו הָיוּ קְשׁוּרִים אֵלָיו בְּלֵב וְנַפֶּשׁ, עֲזָבוּ אֶת בֵּיתָם וּמִשְׁפַּחְתָּם, הִפְקִירוּ עֲצָמָם לְגַמְרֵי, וְנִשְׁבּוּ שְׁבוּעוֹת וְחֻדְשִׁים בְּבֵיתוֹ. פִּגְשׁ פַּעַם רַבֵּי יִשְׁעִי'לִי מִפְּשַׁעְדְּבוּרָז אֶת רַבֵּי יֶצְחָק מוֹוֶרְקִי וְשָׁאֵל, מָה אַתֶּם מְרַעִשִׁים כָּל כֶּף כֶּף מִרְבָּכֶם, בְּמָה כַחוֹ כֹּה גְדוֹל.

עֲנָהוּ רַבֵּי יֶצְחָק, כֹּאֲשֶׁר פִּגְשׁ אֵלָיְהוּ הַנְּבִיא ז"ל אֶת אֶלִישֶׁע, הִיָּה אֶלִישֶׁע אֶכְרֵ פְּשׁוּט עוֹבֵד אֲדָמָה, חוֹרֵשׁ בְּשָׂוְרִים, מְנַהִיג אֶת שְׂוֹרָיו, וּמְדַבֵּר אֵלֵיהֶם בְּשִׁפְתָם. אוּלָם כֹּאֲשֶׁר הַשְּׁלִיף עָלָיו אֵלָיְהוּ אֶת אֲדָרְתּוֹ, מִדַּ נְתַלְהַב כָּל כֶּף בְּאֵשׁ קִדְשׁ עַד שְׁמִיד הַלֶּךְ, שְׁחַט אֶת הַשְּׂוֹרִים וְשָׂרַף אֶת כְּלֵי הַמַּחְרָשָׁה, בְּשַׁל אֶת הַבָּשָׂר וְחָלַק לְעַם.

כֹּאֲשֶׁר שָׁאֵלוּ אֵלָיְהוּ, 'מָה עֲשִׂיתִי לָךְ' (מַלְכִים א' י"ט ט), הַשִּׁיב, אוֹי, עֲשִׂיתִי לִי הַרְבֵּה מֵאֵד. נִפְרַד מֵאֲבִיו וְאָמוֹ וְרָץ אַחֲרֵי אֵלָיְהוּ, עַד שֶׁלֹּא הָיָה יְכוֹל לְהַפְרֵד מִמּוֹנוֹ, וְקָבַל מִכּוּחוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּהִסְתַּלְקוֹתוֹ.

כְּמוֹ כּוֹ כֹּאֲשֶׁר רַבְנוּ הוֹשִׁיט יָדוֹ לְתַלְמִיד, אַךְ אִם הָיָה אִישׁ פְּשׁוּט, נְתַלְהַב וְלָבוֹ הַחַל לְבַעַר בְּאֵשׁ קִדְשׁ לַיהוָה. עַד שֶׁכָּל אֶחָד רָצָה לְנַשֵּׁק לְהַשִּׁי"ת וְהָיָה רָץ לְלַמֵּד תּוֹרָה וְהַקְּדוּשָׁה, קָשֶׁר עֲצָמוֹ לְתוֹרָה בְּאַהֲבָה עֲצוּמָה

פרשת כי תצא

דמות דיוקנו של אביו

יום כ"ב באייר היה אצל הגאון רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל יום המיוחד לשבח הוודיה להבורא ב"ה, הוא יום ההצלה שבו בשנת תש"ה נשתחרר מידי הרשעים ימ"ש. השחרור היה בהיותו במחנה 'טרייזנשטאט', שם חלה כמו רבים במחלת 'פלעק טיפוס' - 'טיפוס הבהרות', מלווה בחום גבוה, עד שהתדרדר מצבו וחלה בדלקת קרום המוח. כך שכב כשבועיים בלי הכרה בבית חולים צבאי רוסי שהיה שם. למראה מצבו הגרוע חשבוהו כמת והשליכו אותו דרך החלון לערימת המתים בחצר בית החולים. בדרך נס עבר שם רופא והחליק ונפל על הערימה הזאת בדיוק על גופו, והנה הוא בתור רופא שומע שיש בו דופק ורוח חיים. מיד החזירו אותו לבית החולים ושם טיפלו בו עד שלאט לאט שב לאיתנו.

לימים סיפר שמצבו היה אז כתינוק שנולד, כי שכח כל תלמודו וכמעט לא ידע אפילו צורת אות, עד שריחמו עליו מן השמים ועל ידי יגיעה רבה שב לתלמודו ולאיתנו הראשון.

בימים ההם ששכב עוד בלי הכרה ומשותק בצד שמאל, התעורר במקצת והנה הוא רואה במחזה את אביו ואמו מוקפים באש, ומתחיל לצעוק אליהם: מפני מה נשארתי אני כאן בעולם העכור ולא זכיתי להסתלק על קידוש ה' כמוכם? הרי בין כה איני יודע ללמוד ולהתפלל ולמה לי חיים? ענה לו אביו להרגיעו: תדע לך וזכור שכבר הבטחתי לך כשנפרדתי ממך שתזכה להרביץ תורה ברבים. ומאמי גם בקשתי ברכה, וברכה אותי באריכות ימים. לבקשתי שרצוני לנשק ידם, ענו לי: אנו כבר בבחינת 'אש' ואין לך רשות ליגע בנו (תורת איש' קונטרס 'תולדות איש', עמוד לז).

בספר 'דרשות מהרא"צ בריסק' הביא (פרשת ויחי) ובזה אמרתי **לרמז בדברי הפסוק** (דברים כא י): **'כי תצא למלחמה על איבך, כי תצא ראשי תיבות: 'כל ימיך תצייר צורת אביך, באופן זה תצא למלחמה נגד היצר הרע ותנצחו, ועל ידי זה 'ונתנו ה' אלהיך בְּיָדך'.** וכן 'כי תבא אל הארץ, כי תבא' ראשי תיבות: 'כל ימיך תצייר בית אביך, באופן זה תבוא אל הארץ ותעבוד את ה' **

כי תבנה בית חדש - ראש השנה

בבית הרה"ק הדברי חיים מצאנו זיע"א היה המנהג שיאמרו בכל סעודות שבעת ימי המשתה דברי בדחנות, והנוהג היה שעשו זאת בדרך נושא ונותן איש עם רעהו. פעם אחת, כיון שהבדחן המוזמן אחר פעמיו לבוא, אמר ה'דברי חיים' בעצמו דברי בדחנות. **ופתח פיו הקדוש בכתוב** (דברים כב ח) **'כי תבנה בית ה' חדש וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה לְגַגְגָּךְ, 'מעקה' ראשי תיבות: 'מלוך על כל העולם.'** אמר **השני: הלא מעקה כתוב בק' ולא בכ'?** השיב **הדברי חיים זיע"א: הלא בת ק' כבת כ'.** ומי יבוא בסוד קדושים (הגאון רבי אלחנן הלפרין מראדמשילא זצ"ל, 'שיחתן של עבדי אבות' ח"א עמוד נח).

יש לפרש עומק הדבר ש'מעקה' עניינו 'מלוך על כל העולם', בהקדם שסוד הבית והמעקה הוא ראש השנה בו אנו מבקשים כי הקב"ה ימלוך על כל העולם, וכפי שהגיד הרה"ק האביר יעקב זיע"א בספרו 'פתוחי חותם': **וזהו שנאמר 'כי תבנה בית חדש', 'תבנה בית' גימטריא 'זה ראש שנה' עם הכולל, 'חדש גימטריא 'זה כפר', לרמז דראש**

אתה בלימודך, יעזור השי"ת שיהא לחותנך פרנסה ויכולת להחזיקך. וכדמצינו לשון הגמרא 'תלי תניא בדלא תניא' (ממענות אריות).

סיפר הרה"ק ה'בית ישראל' זיע"א: מעשה בחסיד ר' לייבל גלאזר ז"ל, שישב שנים אחדות אחר נישואיו על התורה והעבודה, והסתופף בצלו של הרה"ק ה'שפת אמת' זיע"א. כשנשלמו שנות הקעסט שהבטיח לו חותנו, נאלץ ר' לייבל להתפרנס בעצמו. הוא פנה למסחר אך הקפיד להקדיש לעסקים לא יותר מארבע שעות ביממה בעוד שאר עתותיו נשארו קודש לתורה ולעבודת השם. לימים כשגדלה המשפחה והכנסותיו לא הספיקו כדי פרנסה, שקל ר' לייבל להקדיש יותר זמן לעסקים אך לא הרהיב לעשות מאומה על דעת עצמו. **בינתיים נתבקש ה'שפת אמת' לשייבה של מעלה ובנו הרה"ק ה'אמרי אמת' זיע"א הנהיג את עדת חסידי גור. ר' לייבל הזדרז ונכנס כבר בימים הראשונים לשאול את הרבי, האם בשל חוסר ברירה יוסיף עוד שעות למסחר. באורך רוח הקשיב הרבי לשאלה והגיב בקיצור: 'אבער וואס איז די גמרא שולדיג?' [-'אך במה אשמה הגמרא?'] יצא אותו חסיד מעל פניו ותשובתו בידו (ראש גולת אריאל' ח"א עמוד רמד).**

על הפסוקים (דברים כב יג-טו): **'כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְבָא אֵלֶיהָ וּשְׂנָאָהּ. וְשֵׁם לָהּ עָלִילַת דְּבָרִים וְהוֹצֵא עָלֶיהָ שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי וְאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא מִצְאֵתִי לָהּ בְּתוּלִים. וְלָקַח אָבִי הַנְּעָר וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאוּ אֶת בְּתוּלֵי הַנְּעָר אֶל זְקֵנֵי הָעִיר הַשְּׂעֵרָה,** פירש רבינו האור החיים הקדוש בתוכחת מוסר על האומרים שאין להם פרנסה בשל היותם עוסקים בתורה:

דברה תורה כנגד בני אדם גם בני איש אשר חוזרים פניהם מן התורה, כאומרים כי היום קצר

השנה ויום הכפורים הם בנין כל העולם מחדש. לכן באלה הימים הזהר בהם למיתוק הדינים, ומיתוק הדינים הוא שתכוון הרי"ו האמור בצורת ההוויות דכריעות וזקיפות דברכת אבות. וזהו **'ועשית מעקה לגגך', 'מעקה' גימטריא עם הכולל ריו', 'גגך' גימטריא 'כו' שהוא שם הוי"ה. דהיינו, כוון הרי"ו בשם הוי"ה כאמור, וזכה 'ולא תשים דמים בביתך', דהיינו כדי שלא יתגברו הדינים בעולם שהוא ביתך הרמוז בבית חדש.**

וכן הגיד הרה"ק מסעדליקוב זיע"א בספר 'דגל מחנה אפרים' (פרשת כי תצא) על פסוק זה: יש לומר על דרך רמז על יום המשפט שהוא ראש השנה, דהנה ידוע כי זה היום תחילת מעשיו ית"ש, ובכל ראש השנה נתחדש העולם ושבים כל הדברים למקורם ועיצומו של יום מעורר זה בכל ראש השנה, וזה יש לומר שמרומז כאן 'כי תבנה בית חדש', היינו בראש השנה כשמגיע העת להתעורר שיבנה העולם בנין חדש כנ"ל, אז תראה **'ועשית מעקה' עם הכולל גימטריא ריו' מספר גבורה, 'גגך' מספר כ"ו שם הוי"ה ב"ה שורש החסדים והרחמים, והיינו שתראה לשתף גבורה וחסד להמתיק הגבורה ולהפך מידת הדין למידת הרחמים, והבן.**

וראה להרה"ק מאפטא זיע"א בספר 'אוהב ישראל' (פרשת וירא): ואת תחש ואת מעכה (בראשית כב כד). 'תחש' ראשי תיבות: תקעו חודש שופר. **'מעכה' ראשי תיבות: מלך על כל העולם. ולרמז זה קורין פרשה זו בראש השנה יום ב'. והמשכיל יבין את כל זאת.**

פרנסה בזנות התורה

התאונן פעם אברך לפני הרה"ק ה'שפת אמת' זיע"א, שחמיו מתקשה בפרנסתו ואינו מצליח לעמוד בהבטחתו ולספק לו את מזונותיו, ופוחד שיאלץ לצאת לעסוק במסחר. שאלו ה'שפת אמת' אם חותנו עוסק בתורה, וענה האברך, כי חותנו אדם פשוט ואינו למדן. **אמר לו הרבי: באם תתמיד**

ועדינות הנפש (ספר הזכרון 'זכרון שלמה', לזכר ר"ש קאליש חתנו של החלקת יואב, עמוד חתן).

"וכך היה אומר הרה"ק הפני מנחם זיע"א כשבאו להתייעץ עמו בעניני שידוכים: הרי מקרא מלא דיבר הכתוב (דברים כב טז) 'אֵת בְּתִי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה', משמע שקודם לכל צריך להיות 'איש', א מענטש, כמאמר העולם 'לעולם יהא אדם' ואז גם ירא שמים ושאר המעלות המנויים שם (הפני מנחם' עמוד רצה).

נקי: נדן - קרן - יחוס

פעם אחת היה מסכים הגה"ק החידושי הרי"ם מגור זיע"א על שידוך אחד (איני זוכר עבור מי היה השידוך). אמרה לו זוגתו הרבנית ע"ה, שהמחותנים אינם לפי כבודה, ועוד דברים כאלה שנתוודע לה לאחר החקירה והדרישה. והשיב לה בעלה הגה"ק זצללה"ה בזה הלשון: 'עס טויג נישט אלץ צי וויסע' - 'לא טוב לדעת הכל'. ואספר לך מעשה: פעם אחת היה מלמד צדיק בכפר אחד, ובכל לילה היה הולך מחדרו לחוץ ושהה איזה שעות, ויהי כראות הבעל הבית הדבר הזה, שזה עושה כן בכל הלילות והיה חושק לידע מה זה, ועל מה זה, והפציר הבעל הבית בהמלמד הנ"ל להגיד לו במה עסק אז בחצי הלילה כמה שעות בחוץ. והיה מוכרח להגיד לו אחר כמה וכמה הפצרות שלא היה יכול לפטור את עצמו בדחיה בעלמא. ואמר לו, שהוא עוסק בשיחות עופות.

ואמר לו הבעל הבית שילמד גם אותו שיוכל לשיח שיחות עם עופות. והשיבו המלמד, שזה קשה מאוד שצריך לזה סיגופים גדולים וגלגול שלג וכדומה. והשיב להמלמד, שהוא מקבל עליו כל הדברים מחמת חשקו הרב שרוצה לידע שיחות עופות. ועשה הבעל הבית כל הדברים שצוה עליו, ולמד אותו. והמלמד היה מוכרח ליסע למקום

למה שצריך להשתדל על המחיה, ועליהם אמר הכתוב 'כי יקח איש אשה' זאת התורה המאורסה. 'ובא אליה' שכבר זרחה עליהם אורה של תורה בהר סיני וקבלו הלוחות. 'ושנאה', פירוש, שאין לבם חפץ לתת לה עונתה במשפט, וכשבא מוכיח לדבר אליו למה תמאס אשת נעורים, משיב, כי אין התורה זנה ומפרנסת והוא צריך למחיה, גם אינו רואה סימן ברכה מאמצעות לימודה הגם כי יעסוק בה אין נפתחין לו שערי פרנסה טובה, ואדרבא רואה כי כל האנשים שרחקוה ואינם חושבים בה כל עיקר בתיים מלאים כל טוב, והוא אומרו 'ושם לה עלילות דברים והוציא עליה שם רע' באומרו 'את האשה הזאת לקחתי, פירוש, שאינו כופר בליקוחיה, אלא שאומר 'ואקרב אליה ולא מצאתי לה בתולים', פירוש, לשון חוזק, כי עוסקיה סביב יחנו לדפוק על דלתי אחרים למצוא טרף, מודיע הכתוב כי הקב"ה שהוא הנקרא אבי הנערה וכנסת ישראל יתבעו עלבונה של תורה לפני בית דין הגדול, והוא אומרו 'ולקח אבי הנערה ואמה והוציאו את בתולי הנערה', רמז חוזק ועליה והשגות רמות יושגו באמצעותה ויתבעו עלבונה בבית דין כאומרו השערה, והוא מה שאמרו בזוהר (ח"ג פ.) כי עתיד הקדוש ברוך הוא לתבוע עלבונה של תורה, וכאומרם במשנה (אבות פ"ו מ"ב) אוי להם לבריות מעלבונה של תורה.

לאיש הזה

הגאון ה'חלקת יואב', רבי יואב יהושע מקינצק זצ"ל, כשחיפש חתן מתאים לבתו, היה תוהה על קנקנו בעיקר אם יש בו עדינות הנפש ומדות טובות. הוא היה אומר: **תינח בנוגע לדרגת ידיעותי בתורה, הלא יוכל אחר כך להתעלות בתורה אצלנו, אבל ענין המידות טובות מוכרח שיהיה טובע אצלו בדמו!** ואחרי שרבי שלמה קאליש היה לחתנו, נהג להשתבח בו מתוך קורת רוח מרובה: ברוך השם שמצאתי איש כלבבי בכל הנוגע למידות

קרן, התחלתו באות ק' העולה בגימטריא מאה, כי מהות הקרן בעצמה צריך להיות טוב במאה אחוז, 'הונדערט פראצענט'. ומאידך נדון התחלתו באות ג', העולה בגימטריא חמשים, כי בענין זה די בחמשים אחוז, 'פופציג פראצענט'. אבל יחוס התחלתו באות י', העולה בגימטריא עשרה, כי בפרט זה אין מתחשבים כל כך רק לערך עשרה אחוז 'צעהן פראצענט', ודפח"ח.

לימוד בחיות והתלהבות

סיפר הרה"ח ר' אברהם יצחק ע"ה, המשמש הרה"ק האבני נזר' מסוכאטשוב זיע"א, ששמע פעם אחת מפיו הקדוש, שאם החסידים שישנם בבית מדרשו הולכים עם מחשבות בטלים, אז כל שער ושער שבראשו נעשה לו כמו מחט ודוקרים למוחו, ואם מקלקלים קצת בביתם אזי מרגיש בו תיכף בחדרו, יען שמרגיש אז כמו שהיה מונח על מוחו משא כבד. ולפעמים שלח אותו לבית המדרש לעורר את החסידים דשם שלא ילכו בהלון ושוב בטל, רק ישבו עצמם ללמוד עם חיות הקדושה, ומאד הזהירים תמיד שהלימוד גמרא לא יהיה בדרך ישנים 'שלופעדיק', אלא עם רצון והתלהבות, חיות רשפי אש.

ופעם אחת אמר, שכל הדחקות והצרות שיש לישראל בכל העולם רח"ל הוא הכל בשביל שלומדים הגמרא כאדם שרוצה לישן 'שלופעדיק', ואם היו העולם מציינים לו ולומדים הגמרא עם חיות, היה הוא ערב בדבר שלא יחסר לשום ישראל פרנסה וכל טוב (אביר הרועים' אות קיג).

על הפסוק (דברים כה יח) 'אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדָרְךָ וַיִּזְנַב בְּךָ כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עִיף וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים', פירש הרה"ק רבי ברוך ממעזבזו זיע"א בספר 'בוצינא דנהורא': רצה לומר, שאין לך זריזות לתורה ועבודה רק תמיד אתה עייף, סימן הוא שלא ירא אליקים אתה.

אחר במקום שאין מכירין אותו, כי הוא היה צדיק נסתר, וכאן היה לו מקום בכפר שלא ידע ממנו שום אדם, ואחרי שבעל הבית נתוודע ממנו היה מוכרח ליסע למקום אחר.

ואחרי זה היה הבעל הבית נוסע למרחקים למסחר ובא למלון אחד, ושם היה מעמיד העגלה עם הסוסים במקום המוכן להם, וזה היה בחצי הלילה, ושם היה עופות הרבה, ודיבר עמהם כי היה מכיר לשונם, ושמע שיהיה לו נזק והפסד גדול בביתו או שריפה גדולה, וחוזר והציל את עושרו, כמו כן היו כמה וכמה פעמים שניצול ע"י שיחות עופות הנ"ל מהפסדות ונזקים.

ואחר כך נתוודע לו על ידי שיחת העופות שימות בקרוב, והיה לו מזה צער גדול שלא יכול להציל נפשו ממוות. ואחר כך פתאום באיזה עיר פגע הבעל הבית בהמלמד הנ"ל, וסיפר לו כל המעשה הנ"ל, ואמר לו, למה אתה הפצרת בי ללמדך שיחות עופות ולמה היה לך לידע כל כך, ובאם שלא היה לך ידיעה כל כך והיה לך הפסדים, הרי שהנזק והצער היו מכפרין על המיתה שלך והיית ניצול, אבל ע"י ידיעתך הצלת את ממונך, לכן מוכרח אתה למות בקרוב. המעשה הזה סיפר, למען לא יהיה אדם רוצה לידע בדוקא כל הדברים שחושק, והבן (שיח שרפי קודש' מערכת שידוכים).

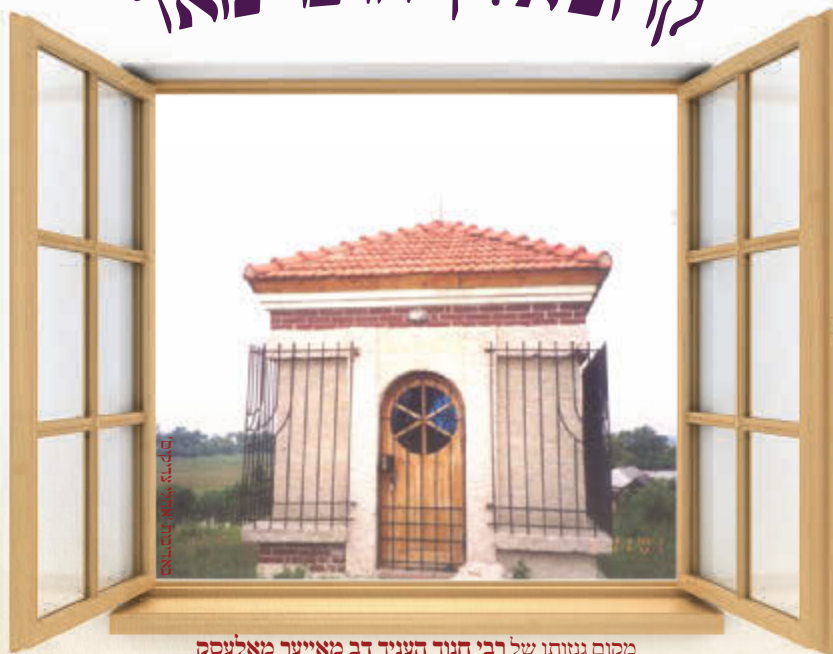

על הפסוק (דברים כה ה) 'נָקִי יִהְיֶה לְבַיְתוֹ' הביא בספר 'שה לבית': סיפר לי אחד בשם הרה"ק הרא"ם מגור זיע"א, שבעניני שידוכין כשמציעים לאדם שידוך לבנו צריכים לבדוק שלשה דברים. הראשון הוא הקרן, דהיינו מהות המשודכת בעצמה. השני הוא נדן, דהיינו עניני ממונות כמה נותנים עבודה. והשלישי הוא ענין יחוס המשפחה, שהוא גם כן מעלה חשובה. ואמר על זה רמז נאה, שיש הבדל בין שלשת הענינים הנ"ל במדת חשיבותם, ומרומז באות הראשונה של כל אחד:

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
 ארמונר שיחי' בן איזה < צילה שתחי' בת דורה
 רונית בת ינינה יעל < בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיזו
 להצלחה רבה ומזופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

קרוב אליך הדבר מאד

מארינה ציריסקי

מקום גזותו של רבי חנוך העניך דב מאייער מאלעסק

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
 והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
 - מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

חייג עכשיו והגליון בדרך אליך

ארץ ישראל 04-8628888 לונדון 1027-211-208-44